

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

April 1974

1

MALI OGLASI

Prodaj puško bokarico, kal. 12/70–7 × 65 R, znamke Gebr. Merkel, Suhl – GDR, model 211 E, z daljnogledom ZF 4/N Carl Zeiss, Jena. Puška je nova, odlično nastreljena, cevi so iz Böhler Rasant oz. Böhler Spezial jekla. Puška je z ejektorjem in je v lično izdelanem kovčku. Cena 18 000 din. Na ogled je v pisarni Lovske zveze Slovenije, 61001 Ljubljana, Župančičeva 9, p. p. 505, telefon (061) 21-245.

Prodaj skoraj novo boroveljsko bokarico z menjalnima cevema, kaliber 16–7 × 57 R (16–16), z daljnogledom Vega 4 × 32, modra optika. – Marjan Likar, Dolomitskega odreda 3, 66230 Postojna.

Kupim češko bokarico. – Franc Frelj, Partizanska 40, 64220 Škofja Loka, telefon (064) 61-465, inter. 4.

Prodaj 2 kratkodlaka nemška ptičarja, po 10 mesecev stara. – Ludvik Kuplen, Klavniška 2, 69000 Murska Sobota.

Prodaj posavskega goniča, starega 2 leti. Na ogled vsak dan. Cena po dogovoru. – Dominik Zupan, 63257 Podsreda (št. 21).

Naprodaj so še 3 mladiči nemški kdl. ptičarji, poleženi 9. 2. 1974, iz odličnega legla. Psarna »Razdelnik« – Franc Hojnik, Trnovlje 229, 63000 Celje.

Prodaj: boroveljsko bokarico s kromirano cevjo za šibre, z montiranimi nastavki za daljnogled, kal. 16–17 × 65 R; **dvocevko** Suhl, kal. 12–12, cevi kromirani; **MK puško** z daljnogledom, znamke Brno 2. Za vse cena po dogovoru. – Franc Štucin, Malgajeva 18, 63000 Celje.

Prodaj novo lovsko puško Simson Suhl in **flobert** z daljnogledom, ker sem star 74 let in bolan. – Alojz Kocbek, Stara gora 1, 69244 Videm ob Ščavnici.

Prodaj po zelo ugodni ceni dobro ohranjeno polrisanico, kal. 16–6,5 × 58 R, iz Böhler jekla, odpornega proti rji, z naprožilom. – Franc Maver, Rožna ulica 11, 64264 Bohinjska Bistrica.

Prodaj: nov lovski karabin ZG. 47, kal. 7 × 66 vom Hoffs, primeren za streljanje na večje daljave; **bokarico**, kal. 7 × 65 R – 12, posebna izdelava SODIA Borovlje, z variabilnim daljnogledom Kahles 3–9; novo **malokalibrsko puško**, kal. 5,6, fabrikat AN-SCHÜTZ. – Stane Jamnik, Na jami 11, 61000 Ljubljana.

Kupim naprožilec za puško repetirko CRVENA ZASTAVA 8 × 57 IS in za češko bokarico 7 × 57 R. – Milan Nared, Videm 48, 61380 Cerknica, telefon 061-791-094.

Prodaj dobro ohranjeno trocevko, kal. 16/16–9,3 × 72 R, z daljnogledom, municijo za kroglo in s priborom. Cena po dogovoru. – Janez Černač, Ljubljanska 11, 61330 Kočevje.

DIANA

ZRAČNE PUŠKE SVETOVNEGA SLOVESA

ZASTOPNIK DR. ING. GERALD DOLLINGER
BOROVlje - FERLACH, RESSNIGWEG 31, AVSTRIJA

JAVOR

LESNA INDUSTRIJA PIVKA SLOVENIJA

telegram JAVOR PIVKA
telefon 067/75 010, 75 011, 75 012
telex JAVOR 34 137 YU

Poslovalnice:
LJUBLJANA, Milana Majcna 6, telefon 31 67 56
ZAGREB, Kate Dumbovića 11, telefon 56 21 45
BEOGRAD, Gospodara Vučića 169, telefon 41 33 16
SPLIT, Spinčičeva 19, telefon 41 924

NAŠ PROIZVODNI PROGRAM

KOSOVNO POHIŠTVO:

stoli, mize, obešalne stene,
omare, omarice za čevlje,
zidne obloge v vseh vrstah lesa,
kavči, stolčki, fotelji,
pisarniške garniture

FURNIRJI:

vseh vrst domači in uvoženi

VEZANI LES:

sedeži in naslonjala raznih oblik,
vezane plošče,
mizarske panel plošče,
oplemenitene vezane plošče
in panel plošče,
gradbene opažne plošče

ŽAGANI LES:

vseh vrst iglavcev, listavcev
in eksotičnih vrst lesa

APRIL – MALI TRAVEN

dan	Gibanje sonca:		dolžina dneva
	vzhod	zahod	
1.	5.43	18.30	12.47
16.	5.15	18.50	13.35

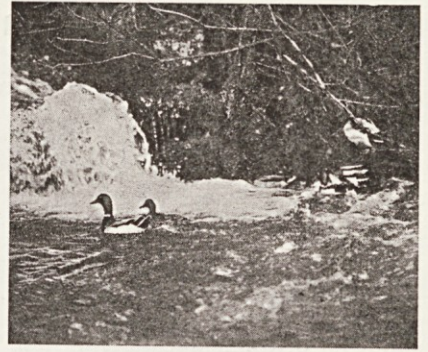
Lunine mene:

ščip 6. ob 22.00
zadnji krajec 14. ob 15.57
mlaj 22. ob 11.16
prvi krajec 29. ob 8.39

Foto ing. Janez Černač:
Velike divje race ali
mlakarice.

Večina mlakaric gnezdi
v aprilu. Pri izbiri pro-
stora za gnezdo ima
ta rasa skromne zahte-
ve. Gnezdi v votlem
drevju, štorih, med ko-
reninami na obrežju, v
krošnjah vrb, v opušče-
nih gnezdih večjih ptic,
med trstjem, v šopih
trave ipd. Večkrat naj-
demo gnezdo tudi več
sto metrov od vode. Od
izbranega gnezdišča je
predvsem odvisen uspeh
gnezditve.

V gnezdu je navadno 6 do 13 jajc. V času valjenja se racak zadržuje
v bližini gnezda in s svojim pisanim perjem privlači nase pozornost
sovražnikov ter tako posredno varuje raco. V odmorih med valjenjem
jo tudi spremlja pri razgibavanju in iskanju hrane. Račke se izležejo
po 25–28 dneh. Ko se mladiči osušijo, iz gnezd na drevju enostavno
popadajo na tla in raca jih odpelje do vode. Ko se račke izležejo,
racak raco zapusti. Večina račk se izvali v maju.

Lovec

glasilo Lovske zveze Slovenije

LVII. letnik

št. 1

april-mali traven 1974

Vsebina:

Lojze Briški	Ob novem lovskem letu	2
Milan Batistič	Po samoupravni poti tudi v lovstvu	4
Franjo Bulc	Kinologija v novih pogojih	8
Ivo Božič	O štokljah v Prekmurju in na razvalini boštanskega gradu	10
Ludvik Marič	Kakšna je bodočnost lova na malo divjad?	13
Francè Cvenkel	Pes z junaškim srcem	14
Po lovskem svetu:	Bivoli, antilopa in lev – Dragica Jogan	16
Stanko Lapuh	Svobodnjak Hribar – I.	18
Lovski oprtnik:	»Risom smo odprli karanteno« – ing. R. Chylak	21
	Mrtev ris v lovišču LD Ribnica – A. Klemenc	22
	Zakaj navadni fazan? – A. Mazlu in dr. S. Valentinič	22
	Naša dežela v očeh češkega lovca – M. Hain	24
Fotoamater:		25
Mladi pišejo	Obsežne naloge LZ Postojna – J. Simšič	26
Lovska organizacija:	Ali je samo tajnik LD pozabil na lovsko etiko? – I. C.	26
Jubilanti:	Saša Kovač – sedemdesetletnik	27
V spomin		28
Lovska kinologija:	Vsem kinološkim sodnikom! – Ur.	30
Lovsko izrazoslovje:	Načini skupnega lova – dopolnilo – L. M. in C. F.	31
Šaljive		32

Ob novem lovskem letu

Lojze Briški, predsednik Lowske zveze Slovenije

Več razlogov je, da smo lahko zadovoljni z bero skupnega dela in naporov v preteklem lovskem letu ter optimisti glede nadaljnega dela in razvoja lovstva. Tako sklepamo na temelju doseženega pri poglobljanju samoupravnih socialističnih odnosov v naši družbi, pri urejanju gospodarskih, socialnih in političnih vprašanj, kar pomembno vpliva tudi na stanje in razvoj lovstva. Tako tudi sklepamo na osnovi doseženih uspehov v lovstvu, posebej pri uveljavljanju usmeritve, ki je bila jasno izražena in sprejeta na zadnjem občnem zboru slovenskih lovcev v Kopru.

Vsebina priporočil in sklepov, ki jih je sprejel občni zbor, se vse bolj in bolj prežema s konkretno dejavnostjo lovskih organizacij. Na vseh nivojih, od lovske družine pa do Lowske zveze Slovenije, so bila sprejeta različna stališča in sklepi, katerih izvajanje pomeni uresničevanje priporočil in sklepov občnega zbora. Torej so lovci priporočila in sklepe občnega zbora sprejeli kot napotilo in vodilo pri svojem snovanju in delovanju. Pri obravnavanju in konkretizaciji sprejete usmeritve se posamezna poglavja še bolj izostrujejo, dograjujejo in dopolnjujejo. Marsikaj bo potrebno še premisliti in oblikovati ter v neposredni dejavnosti preveriti in potrditi. Toda bistveno pri tem je, da smo poenotili mnenja in stališča glede nekaterih temeljnih načel, kot so: divjad je splošno družbeno imetje, katerega ohranitev je posebnega družbenega pomena; upravljanje lovišč je pravica in dolžnost na samoupravni osnovi organiziranih lovcev; vključevanje v organizirano varstvo divjadi in upravljanje lovišč je pravica vsakega občana; enotno in odgovorno obravnavanje ter prevzemanje obveznosti za urejanje in reševanje vseh vprašanj, ki so širšega pomena in v interesu nadaljnega razvoja lovstva; vsa dejavnost lovstva v najširšem pomenu mora biti vpeti v celoten sistem družbenopoliti-

tičnih odnosov; celotna organiziranost lovstva in notranji odnosi v lovskih organizacijah morajo biti urejeni na samoupravni osnovi; družbeno- in lovsko-strokovno usposabljanje morata biti trajna skrb vseh lovcev. Našteta in druga iz teh izhajajoča načela naj bodo stalni smerokazi pri našem delu in naporih za čim uspešnejši razvoj lovstva.

Ugotovitev, da je večina lovskih družin smernice in stališča občnega zbora vključila v program svojega dela, krepi našo odločenost in zavzetost za dosledno uresničevanje sprejete usmeritve. Pri tem si ne kaže delati utvar, da so razmere v vseh lovskih organizacijah usklajene s sklepi občnega zbora. Še so primeri in pojavi, ki nimajo nič skupnega s splošnimi prizadevanji za napreden razvoj lovstva, ki temelji na sodobnih načelih in spoznanjih. Vse take primere moramo kritično obravnavati ter si prizadevati, da jih povsod in čimprej odpravimo.

Pred nekaj dnevi je Skupščina socialistične republike Slovenije sprejela novo ustavo, ki pomeni korenito spremembo družbenoekonomskih in političnih odnosov. Uveljavljena je oblast delovnih ljudi kot neposrednih nosilcev odločanja o pogojih in rezultatih svojega dela in razpolaganja z vsemi družbenimi sredstvi. Kot vsi delovni ljudje smo tudi lovci pozdravili sprejem nove ustave, saj med drugim v njej vidimo potrditev naših hotenj in želja za nadaljnje poglobljanje samoupravnih socialističnih odnosov, s tem pa tudi za napreden razvoj lovstva. Ob tem s posebnim zadovoljstvom ugotavljamo, da je v pravkar sprejeti ustavi zapisano: »Posamezna krajska območja in predmeti narave, značilnosti slovenske dežele, rastlinski in živalski svet, območja, ki so namenjena za rekreacijo... so pod posebnim družbenim varstvom.« S tem se razširja pomen lovstva, posebej še z vidika dejavno-

sti za varstvo in ohranitev divjadi, kar je in ostane tudi prvenstvena naloga lovske organizacije.

Znano je, da naj bi bil v letošnjem letu sprejet nov zakon »o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč«. Že naslov pove, da naj bi bil ta zakon tak, da bi urejal vse zadeve, ki predstavljajo temelje celotnega lovstva. Pri oblikovanju zakona, ki ga pripravlja Izvršni svet Skupščine SR Slovenije aktivno sodeluje tudi naša organizacija. Prizadevamo si, da bi zakon izrazil vsebino vseh naših dosedanjih izkušenj in spoznanj ter načel, ki smo jih posebej oblikovali kot izhodišča za pripravo novega zakona. Tudi pri izdelavi predloga za zakon ter pri razčiščevanju raznih dilem smo tvorno sodelovali. Aktivno se bomo morali vključiti tudi v javno razpravo, saj je potrebno, da bo predlog zakona deležen podpore širše, ne samo lovske javnosti. Zlasti obsežno in zahtevno delo na vsebinskem in organizacijskem področju pa nas čaka po sprejetju zakona, za kar se moramo že sedaj pripraviti.

V lovskih vrstah se vse bolj krepi zavest o nujnosti celovitega obravnavanja in reševanja vprašanj, ki zadevajo varstvo in gojitev divjadi ter drugih problemov, ki so skupnega pomena za posamezna ožja ali širša območja, oziroma za celotni republiški prostor. Zelo se je razvilo dogovarjanje o raznih ukrepih za zaščito in gojitev divjadi. Krepi se spoznanje, da so taki ukrepi neučinkoviti, če se izvajajo posamično in če ne zajamejo širšega območja. Poznamo že tudi prve oblike samoupravnih sporazumov. Prizadevanja za poenotenje lovskogospodarskih, gojitvenih, organizacijskih in drugih oblik aktivnosti na posameznih območjih bo treba še nadalje razvijati. Osnove za oblikovanje lovnogojitvenih območij bo potrebno tudi strokovno utemeljiti. Prav tako bo nujno razširiti sodelovanje med lovskimi družinami na sodelovanje

Nad loviščem LD Ljubno ob Savinji vstaja aprilski dan

Foto I. Napotnik

z drugimi organizacijami, še posebej s kmetijskimi in gozdarskimi. Kot obliko dogovarjanja in sporazumevanja o skupnih interesih je šteti tudi ustanovitev raznih skladov za financiranje gojitvenih, znanstveno-strokovnih, vzgojno-izobraževalnih in drugih dejavnosti. To obliko moramo še nadalje utrjevati in razvijati, ker bomo samo na ta način uspešno reševali vsa vprašanja, ki presegajo možnosti in okvire posameznih organizacij, a jih je v interesu nadaljnjega uspešnega dela nujno treba obravnavati in ustrezno reševati. Vsebinsko sporazumov za oblikovanje takšnih skladov bo treba čimbolj izpopolniti, tako z vidika kako se demokratično lotiti zadeve, in tudi z vidika pravic in dolžnosti podpisnikov. Pripravljenost za oblikovanje takšnih skladov je potrdila tudi solidarnostna akcija za pomoč poplavljenim prizadejim lovišč v severovzhodni Sloveniji, posebej v

Prekmurju. Ob tem je dobila široko podporo pobuda za ustanovitev stalnega sklada, ki bi ga koristili v primerih, ko so posamezna lovišča ali območja zaradi elementarnih ali drugih vzrokov prizadeta in jim je potrebna hitra in učinkovita pomoč. Rezultat solidarnostne akcije in široka podpora predlogu za ustanovitev stalnega solidarnostnega sklada sta dokaz več, da sta se med lovci okrepili zavest in spoznanje o tem, da se dolžnost za varstvo divjadi ne končuje na meji nekega lovišča.

Že večkrat je bilo ugotovljeno, da je splošni napredek pri varstvu divjadi, upravljanju lovišč in izvajanju lova tesno povezan z znanjem in strokovno usposobljenostjo slehernega člana lovske organizacije. Zaradi tega se z vsakim letom razširjajo po vsebini in številu že znane oblike vzgoje in izobraževanja, kot so: predavanja, seminarji, tečaji za lovske čuvaje in

drugo. V preteklem letu smo pričeli s povsem novo, zelo spodbudno obliko lovskostrokovnega izobraževanja – z enoletno dopisno šolo za lovske tehnike. Programsko osnovo za to šolo oz. tečaj je pripravil Inštitut za zoohigieno in patologijo divjih živali Biotehniške fakultete v Ljubljani, ki je prevzel tudi skrb za pedagoško delo. Za tečaj je med lovci velik interes, saj se prijavlja vedno več kandidatov, kot je možnosti za sprejem. Prvo leto je zaključni izpit uspešno opravilo 47 slušateljev. S to, vsekakor obetajočo obliko lovskostrokovnega izobraževanja moramo tudi nadaljevati ter jo izpopolnjevati. S samoupravnim sporazumom o lovskostrokovnem izobraževanju je potrebno urediti tudi vprašanje verifikacije tega šolanja.

Med najpomembnejše lovskokulturne pridobitve zagotovo sodi Zlatorogova knjižnica, ki z dvema

knjigama na leto in v nakladi deset tisoč izvodov predstavlja pomemben uspeh, ki daleč presega okvir društveno-strokovnega značaja. Knjižnica poleg vzgoje in izobraževanja med lovci opravlja tudi širše kulturno poslanstvo. Med drugim naj bo tudi spodbuda domačim avtorjem za pisanje lovskostrokovnih in lovskopripovednih del, ki jih bo knjižnica lahko objavila. Število članov knjižnice je že preseglo polovico vseh slovenskih lovcev, s čimer pa še vedno ne moremo biti zadovoljni. Še nadalje si moramo prizadevati, da se bo število članov knjižnice povečalo. Naše geslo bodi: V vsak lovčev dom Zlatorogova knjižnica! V okviru raznih oblik kulturno-prosvetne aktivnosti je bil v preteklem letu ustanovljen Fotokino klub Diana. Njegov namen je predvsem

popularizirati lepo lovsko fotografijo in buditi zanimanje za fotografiranje divjadi v naravi. Vse to naj prispeva k temu, da bo v primerih najlepšega pogleda na divjad, kamera zamenjala puško. Klub razvija razne oblike dejavnosti, ima mnogo načrtov, med njimi tudi snemanje lovskostrokovnih filmov. Stalna naloga kluba pa mora biti nenehno vključevanje čim večjega števila ljubiteljev narave v svoje vrste. Le na ta način bo mogoče uresničiti osnovne cilje kluba. In končno naj ob vstopu v novo lovsko leto še zapišem, da je v naši tradicionalni navezanosti na organizacijo, ljubezni do divjadi in narave ter pripravljenosti za prostovoljno delo tista moralna moč, ki vliva zaupanje in optimizem v uspešnost našega skupnega dela in prizadevanj.

posvetih smo se dogovarjali o vsem najpomembnejšem, storili pa smo še korak dalje in k tvornemu sodelovanju pritegnili tudi lovske organizacije sosednje Socialistične republike Hrvatske.

Letno smo organizirali v lovskih družinah po osem do deset posvetov, po dva posveta lovskih družin določenega gojitvenega območja, ob koncu vsakega leta pa smo se sestajali še na letnih konferencah, kjer smo analizirali uspešnost oziroma neuspešnost našega delovanja. Občni zbori vsaki dve leti so dajali celovit pregled našega delovanja in nalog za bližnje obdobje.

Zakaj smo že v preteklosti uvažali v naših lovskih družinah takšne demokratične odnose, ki so bili pogoj samoupravnemu odločanju in so v končni obliki privedli do samoupravnega sporazuma? Zato, ker nismo hoteli zaostajati, ker smo želeli razvijati samoupravne odnose vzporedno z razvojem na drugih področjih našega družbenega življenja. Geslo »tovarne delavcem« je zakonsko uresničeno, zato mora po našem mišljenju zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč uzakoniti geslo »lov lovcem« in s tem potrditi pravilnost in uspešnost naše nad petindvajsetletne prakse. Lovci hočemo tak zakon, ki nam bo omogočal razviti najširše samoupravne odnose v naših lovskih kolektivih, ustrezno medsebojno dogovarjanje ter sodelovanje z upravno-političnimi faktorji in organizacijami, ki so povezane z lovstvom. Skratka, želimo zakon, ki bo v skladu s splošno smerjo družbenega razvoja pri nas, ki bo pri-

Po samoupravni poti tudi v lovstvu

Milan Batistič, član izvršnega odbora LZ Celje

Za slovenskimi lovci je delo, ki je nesporno oplemenitenost z mnogimi dobrimi rezultati, ki kažejo na kvalitativno rast in razvoj pomembne družbene dejavnosti – lovstva. V vseh povojnih letih smo veliko storili za ohranitev in razmnožitev divjadi naših lovišč, še več naselili smo nekatere nove vrste, ki imajo pri nas življenjske pogoje. Veliko smo storili in marsikaj dosegli, toda pred celotno lovsko organizacijo ostajajo še mnoga odprta vprašanja, katerih se bomo morali prav kmalu in intenzivno lotiti.

V skladu s samoupravnimi pravili in upoštevanje družbene tokove v naši družbi je vseh 48 lovskih družin širšega celjskega območja že sredi minulega leta podpisalo samoupravni sporazum. Zavestno smo se odločili za medsebojno sporazumevanje zato, ker smo v petin-

dvajsetletnem delovanju tako poglabili naše samoupravne odnose, da se nam je vsiljevala potreba po višji stopnji samoupravne organiziranosti. Naši lovski kolektivi so se že v preteklem obdobju samoniklo samoupravno opredeljevali, ko so kolektivno odločali o vseh pomembnih vprašanjih, kot so varstvo divjadi in okolja, gojitev, gošpodarjenje v ožjem pomenu, izvajanje lova in podobno. Oblike dela naših lovskih družin v preteklih letih so bile uspešne, ker smo pritegnili k udeleževanju večino članstva. To je bil pogoj za učinkovito delo, temelječe na kolektivnem odločanju. Tudi dogovarjanje na interesnih področjih in povezovanje večjega števila lovskih družin za načrtovanje in izvajanje pomembnih skupnih nalog sta bili že dalj časa naša stalna praksa. Na

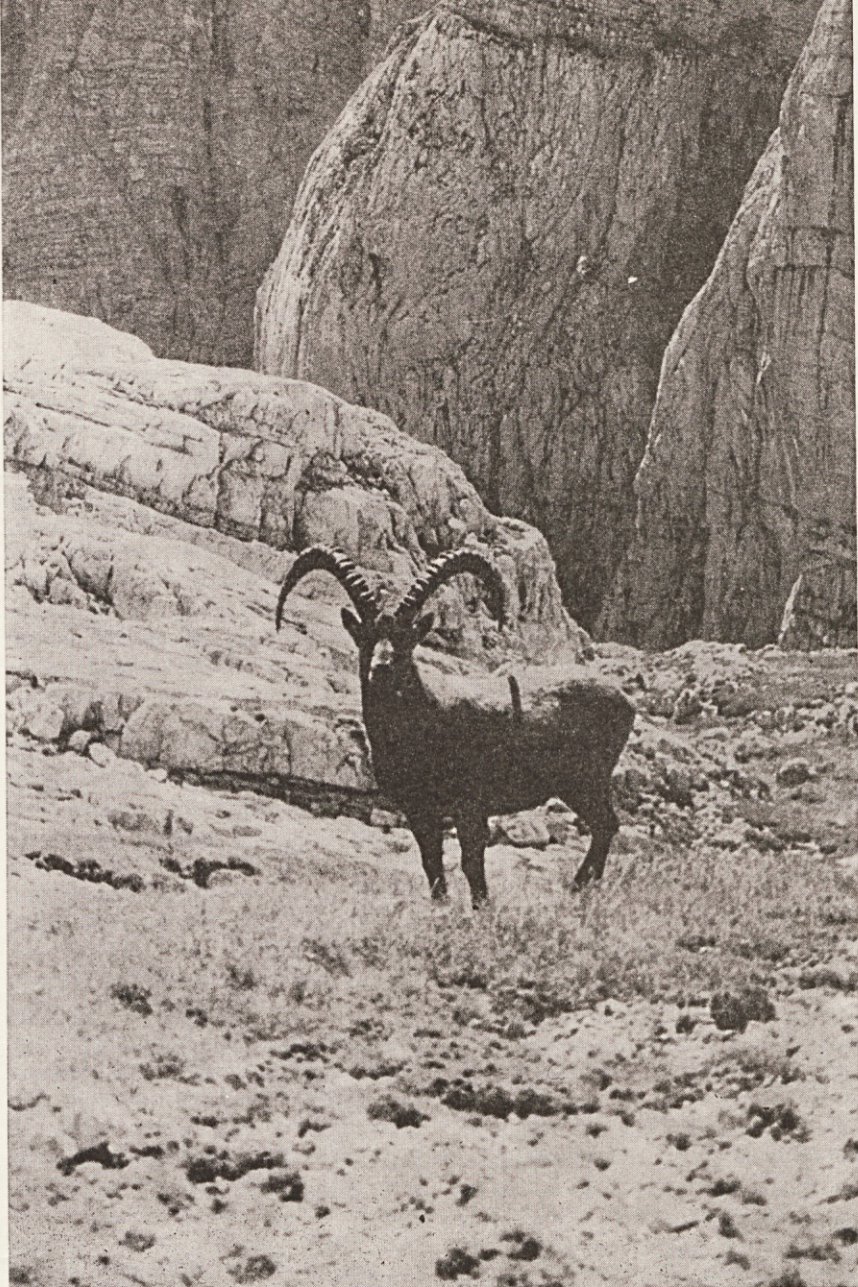

nesel ustrezne načelne rešitve; konkretno poseganje na področje varstva, gojitve in lova divjadi ter upravljanje lovišč pa mora prepustiti družbenemu dogovarjanju vseh zainteresiranih.

Zato menimo, da bodo osnovna načela o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč, ki jih je dal v javno razpravo izvršni odbor Lovske zveze Slovenije (Lovec, št. 7, okt. 1973), doživela polno afirmacijo in podporo vseh tistih družbenih činiteljev, še zlasti seveda nas lovcev, ki vidimo v lovstvu več kot le rekreativno dejavnost. Kajti tudi odnose na tem področju je treba uskladiti z našim splošnim družbenim razvojem.

Prepričani smo, da omenjena osnovna načela, o katerih med lovci teče javna razprava, dajejo kar največ možnosti, da bodoči lovski zakon kvalitativno uredi vsa odprta vprašanja. Končno tudi naša prizadevanja, izražena v samoupravnem sporazumu, izhajajo iz istih osnov ter teže k enakim ciljem. Menimo torej, da novi zakon nikakor ne bo mogel mimo osnovnih načel Lovske zveze Slovenije, za katerimi, po našem trdnem prepričanju, nedvomno stoji večina slovenskih lovcev.

Lovska družina je temeljna organizacija loystva in kot taka naj ostane tudi v bodoče. Njen nadaljnji razvoj moramo zagotoviti v takšni obliki ter s takšnimi metodami dela, ki bodo omogočale učinkovito povezovanje s sosednjimi lovskimi organizacijami določenega območja, kjer se prepletajo gojitveni in gospodarski interesi in jih je zavljo tega potrebno uskladiti, zlasti pri gradnji gojitvenih naprav, krmljenju, odstrelu in gojitvi divjadi sploh. Tako zastavljeno povezovanje bi zagotavljalo medsebojno spodbujanje tako pri načrtovanju kot pri izvajanju gospodarsko-gojitvenih načrtov. Prepričani smo, da bi nov zakon, ki bi omogočal uresničevanje takih stališč, prinesel v lovstvu vse možno-

Srečanje pod Stenarjem

Foto Tinca Jazbar

sti za njegov še hitrejši nadaljnji napredek in bi zagotovil urejanje skupnih zadev v takšnih oblikah, kakršne so doslej samoniklo rasle iz prakse lovskih organizacij.

S samoupravnim sporazumom smo se lovci širšega celjskega območja organizirali tako, da smo si ustvarili oblike, možnosti in pogoje za hitrejšo in učinkovito urejanje vseh skupnih zadev. O čem smo se torej dogovorili?

Že dejstvo, da smo prostovoljno povezani v Lovski zvezi Celje in da smo svoje delovanje že v preteklosti usklajevali ter se dogovarjali o skupni politiki in konkretnih ukrepih na vseh področjih delovanja

vseh 48 lovskih družin, nas je spodbudilo, da s samoupravnim sporazumom, ki pomeni obvezo za vse, še poglobimo usklajeno delovanje na tistih področjih, kjer smo vsi in sleherni izmed nas še posebej zainteresirani za enako nastopanje in delovanje. V samoupravnem sporazumu smo tudi določili, da bodo lovske organizacije prilagodile svoje samoupravne akte podpisanemu sporazumu, kar pa ne pomeni negacije temeljnih samoupravnih pravic lovskih družin, temveč le višjo obliko samoupravne organiziranosti. Doumeli smo potrebo po taki organiziranosti tudi zaradi vrste različnih načinov

Divji (veliki) petelin v loviščih Slovenije

Iz statistike LZS

Lovišča LD po področnih LZ in gojitvena lovišča	Pomladanski stalež (petelinov in kur)						Odstrel (petelinov)					
	1968	1969	1970	1971	1972	1973	1967	1968	1969	1970	1971	1972
Bela krajina	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Celje	214	157	140	150	130	100	14	24	23	17	16	12
Gorenjska	265	251	247	244	219	260	31	36	32	26	31	1
Gorica	122	151	144	126	133	146	4	11	7	8	9	6
Gornja Radgona	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Idrija	43	48	48	34	23	28	—	3	—	2	3	2
Kočevje	16	11	22	25	28	15	1	—	—	—	1	1
Koper	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ljubljana	130	127	119	109	105	91	9	14	16	7	7	6
Ljutomer	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Maribor	246	229	223	214	164	154	24	27	19	2	—	10
Notranjska	11	7	9	5	9	11	—	—	—	—	—	—
Novo mesto	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Posavje – Krško	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Postojna	—	22	28	24	22	9	1	—	—	—	—	—
Prekmurje	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ptuj	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Zasavje – Trbovlje	36	34	27	28	28	26	2	4	1	2	1	2
Jelen – Snežnik			18	19	18	18			4	3	6	2
Kozorog – Kamnik	ni podatkov	ni podatkov	35	60	61	56	ni podatkov	ni podatkov	11	16	17	15
Triglav – Bled			136	152	141	198			12	6	—	10
Pohorje – Maribor			125	158	158	178			18	—	14	—
Rog – Kočevje	ni podatkov	ni podatkov	14	10	10	12	ni podatkov	ni podatkov	—	—	—	—
Skupaj	1085	1037	1335	1358	1249	1302	86	119	143	89	105	67

Najnovejše glede lova na divjega (velikega) petelinav vseh loviščih Slovenije.

Po pooblastilu občnega zbora LZS, 20. 1. 1973, je upravni odbor LZS na svoji seji 24. 2. 1973 sprejel znani sklep o lovu na divjega petelina (LOVEC, št. 1, april 1973, stran 9). Izvajanje tega sklepa pa se v praksi ni obneslo.

Zato je upravni odbor LZS na seji 16. marca 1974 ta sklep odpravil in sprejel naslednji: **V vseh loviščih je lov na divjega petelina dovoljen samo od (vključno) 1. maja do 31. maja. Letni odstrel je lahko le do 50 % poprečja izvršenega odstrela zadnjih štirih let, v katerih petelin ni bil zaščiten.**

Upravni odbor LZS pa sicer ponovno priporoča popolno zaščito oziroma čim večjo omejitev lova na to ogroženo veliko divjad.

reševanja zadev skupnega pomena, pa tudi zaradi nekaterih slabosti in napak, pred katerimi nikoli nismo zapirali oči.

Samoupravni sporazum obsega vso problematiko gospodarjenja in ravnanja s sredstvi, določa naloge pri gojitvi divjadi in izvajanju lova ter opredeljuje kompleksno problematiko škode. Nadalje naš samoupravni sporazum ureja problematiko članstva in njegove vzgoje, še zlasti pa podrobno opredeljuje gojitveno delo članstva lovskih družin. Določili smo pogoje in način delovanja čuvajske službe, zapisali temeljna izhodišča lovske kinologije ter določili vse potrebno v zvezi z lovskim strelstvom. Prav tako so podrobno obdelana določila o lovskem turizmu in drugi problematiki, ki sodi v ta okvir.

Gospodarjenje temelji na načelu, da je sredstva, pridobljena iz lovišč, dovoljeno uporabljati le za gospodarjenje z lovišči, gre torej za strogo namenska sredstva v korist divjadi, njenega varstva, gojitve in s tem za kvalitativen napredek lovstva. To načelo nikakor ni novo in našli se bodo lovci, ki bodo zagovarjali stališče, da tako načelo ne sodi v samoupravni sporazum. Res je, da so nekatere družine dobro gospodarile in v celoti upoštevale in izvajale to načelo, res pa je tudi, da smo prav v zadnjih letih pričali trošenju sredstev, pridobljenih iz lovišč, v povsem druge namene. Koliko lovskih koč in celo domov je bilo zgrajenih in jih še gradijo s sredstvi lovišč, ki so bila prav zaradi tovrstnih potreb pretirano eksploatirana. Poznani so primeri, ko nekatere lovske organizacije trošijo sredstva za razne »strokovne« ekskurzije, čeprav le-te z vzgojo članstva nimajo prav nič skupnega. Nekatera lovišča so brez zadovoljivih gojitvenih naprav, in najdejo se funkcionarji, ki trde, da v njihovih loviščih ni potrebe za take naprave, češ saj kmetje puščajo po poljih dovolj krme, ki zadostuje za prezimovanje div-

jadi. Pretakanje sredstev iz gojitvenega v društveni sklad ni redki pojav. Vse pogostejši so primeri, ko posamezniki pa tudi nekatere lovske družine kažejo nemogoč odnos do divjadi ob mejah lovišč.

Medsebojno celo tekmujejo, kdo bo odstrelil več te divjadi, namesto da bi skupno poskrbeli za njeno dobro počutje in zdrav razvoj. Samoupravnost tolmačijo nekateri neodgovorni posamezniki tako, da se zapirajo v ozke kroge, meneč, da je lovska organizacija le zanje in torej samo njihova. Neredki so tudi primeri, ko imajo občani, ki živijo izven lovišča, hude težave za sprejem v LD, saj jih pogostokrat odklanjajo s primitivnimi utemeljitvami. Primeri odkritega odklanjanja »tujcev«, torej vseh, ki niso domačini, so oblika skrajnega samovoljnega ponašanja.

Tudi gospodarjenje z društvenimi sredstvi v nekaterih lovskih družinah ni najprilnejše. Sredstva, ki jih sicer mnogokrat ustvarjajo z lastno gospodarsko dejavnostjo, imajo za svoja, misleč, da jim nihče nič ne more. Težnje po deputatih so še vedno žive. Nekateri menijo, da so se lovske organizacije skomercializirale, kar utemeljujejo s tem, da je treba pač vse plačati, pripomočki za lov so pa po njihovem mnenju pretirano dragi, zaradi česar postaja lov le domena tistih, ki to zmorejo. Podatki taka stališča v celoti demantirajo. Samo na celjskem območju je izmed 1723 članov lovskih družin kar 675 delavcev, torej več kot tretjina. Če k temu dodamo še 292 upokojencev, 266 kmetov, študente in pripadnike JLA, potem odpade na uslužbenca ter tiste, ki naj bi jim bil lov spričo materialnega stanja privilegirana domena, le manjši del celotnega članstva.

Tudi pasivnost članstva ni redki pojav. Nekatere lovske družine težko organizirajo članstvo za delo v lovišču, kar ni spodbudno za tiste, ki so vedno in povsod pripravljeni pomagati in delati za

Veliki poje

Foto R. Marenčič

skupno dobro. Starejši člani so pri tem izvzeti in jih je treba takšne obveznosti oprostiti. Gre za tiste, ki bi lahko pomagali, a iz takšnih ali drugačnih razlogov nočejo. Ukrepi proti takim posameznikom bi morali biti s strani lovskih organizacij ostrejši. Pripravljenost za delo v lovskih organizacijah in loviščih mora postati pomemben kriterij za sprejem v organizacijo. Tudi o teh načelih smo se samoupravno dogovorili, zato upravičeno pričakujemo, da bomo v bodoče uspešno rešili prenekateri danes še žgoč problem, ki tare naše lovske organizacije.

Dejstvo, da smo sprejeli samoupravni sporazum kot temeljno izhodišče skupnega urejanja vprašanj bodočega razvoja lovstva, pa samo po sebi še ne odstranjuje problemov preko noči in ne vnaša tistega, kar v njem pogrešamo. Nedvomno je potrebno, da ob tako pomembnem mejniku, ko se samoupravno dogovarjamo za urejanje skupnih problemov, storimo še korak dalje. Kar 260 lovcev celjskega območja je članov Zveze komunistov. Ob tem se nedvomno samo po sebi vsiljuje vprašanje, kakšen je bil njihov prispevek pri dosedanjem razvoju in v čem so njihove bodoče naloge. Brez dvo-

ma so nekateri v minulih letih vložili v uspešen razvoj lovstva veliko osebnega truda in pri tem želi pomembne uspehe. Hiba minulega dela, gledana z družbenopolitičnega stališča pa je nedvomno v tem, da lovci komunisti nismo ustrezno nastopili, da nismo zastavili svojega celovitega vpliva za uveljavitev in dosledno uresničitev naprednih stališč, s katerimi bi brezkompromisno rušili vse, kar je v lovstvu negativnega, konservativnega in nesocialističnega. Mar ni popustljivost in nedoslednost komunistov kriva, da se na čelu nekaterih lovskih organizacij še danes poskušajo za vsako ceno obdržati posamezniki, katerih nazori s sodobnim lovstvom nimajo ničesar več skupnega. Če k temu dodamo še to, da so tu tudi še mlajši tovariši, voljni in sposobni, a čestokrat odrinjeni na stranski tir, potem je razglabljanje o tem, česa se morajo komunisti ponekod lotiti v bodoče, skoraj odveč.

Spričo dejstva, da je Zveza komunistov kot avantgardna družbena sila odgovorna za razvoj samoupravnih družbenih odnosov na vseh področjih našega družbeno-ekonomskega razvoja, ni nikakršnega razloga, da bi bilo lovstvo

izvzeto. Še zlasti po pismu tovariša Tita in Izvršnega biroja predsedstva CK ZKJ je nedvomno napočil čas, da smo komunisti tudi v lovskih organizacijah dolžni zastaviti vso svojo aktivnost. Dejstvo, da lovske organizacije upravljajo in gospodarijo z delom narodnega bogastva, nas k temu trdno zavezuje in naša odgovornost pred družbo v celoti je še večja.

Komunisti bi lahko kot ustvarjalna sila nedvomno bistveno doprinesli do odpravljanja slabosti, do uspešnega urejanja skupnih zadev in ne nazadnje na Celjskem tudi k doslednemu uresničevanju podpisane samoupravnega sporazuma, katerega izvajanje ne sme biti nič manj obvezno kakor izvajanje kateregakoli zakonskega določila.

Temelje bodočim uspehom smo že postavili, treba je le zagotoviti, da bomo začrtano pot tudi dosledno prehodili. Vsi, ki čutimo odgovornost za razvoj lovstva, še zlasti komunisti, bomo morali nedvomno prispevati odločujoč delež, da bomo jutri lahko vsi s ponosom zrli na ustvarjene dosežke. V tej smeri smo že storili pomembne korake, a če bomo z našim zgledom spodbudili še druge, potem bodo naši napor dvakratno obrestovani.

posamičen interes že vnaprej tudi interes širše družbe, da sta lovstvo in kinologija naša le, če tudi v sebi razvijata samoupravne socialistične odnose.

Od lovca se vse bolj terja konkretno delo v lovišču in ne le denarno nadomestilo. Sredstva se družinam ne odtujujejo več administrativno, nova osnova je družbeni dogovor za programiranje skupnih potreb itd.

In v kinologiji? Kakšno je stanje, katera stremjenja so prevladujoča, kaj ni v skladu s širšimi družbenimi razmerami in tokovi?

Bile so pripombe, da je »nekaj gnilega« tudi v Kinološki zvezi Slovenije (KZS), manj pa je bilo dobronamernih poskusov ustvarjalne analize in konkretnih predlogov za pozitivne spremembe.

Menim, da gre predvsem za dvoje vprašanj.

Prvič – ali so razmerja v kinološki organizaciji od lovca-kinologa v lovski družini oziroma kinologa v pasemskem klubu pa do KZS in JKS postavljene tako, da je vpliv člana prevladujoč, ali smo organizirani na delegatskih osnovah, ali so skupne akcije nekakšen družbeni dogovor, sprejet na demokratični osnovi?

Drugič – ali je položaj kinologije v lovski družini in drugih društvi odvisen od samega ljubiteljstva do kinologije?

Glede prvega trdim, da razmere ne vpijejo po kdove kakšnih spremembah. Imamo pasemske organizacije, ki tvorijo na delegatskih osnovah KZS. Vsa kinološka združenja republik in pokrajin pa po delegatih JKS. V zadnjem času se čuti večja potreba po razširitvi kinološkega dela, saj se ustanavljajo razna nova društva. Menim, da to ne nasprotuje splošnim tendencam, saj se delo tako bolj specializira in približuje kinologom, posebno kjer je članov dovolj. Področne lovske zveze imajo v KZS svoje delegate, ki enakovred-

Kinologija v novih pogojih

Franjo Bulc, predsednik Kinološke zveze Slovenije

Razvoj družbenopolitičnih odnosov, ki ga prinašajo ustavne spremembe, odločilno vpliva na vse dejavnosti naše družbe. Tudi lovstvo in kinologija nista izvzeti.

V lovstvu se že nekaj časa ugotavlja, da bo treba marsikaj spremeniti. Prisotne so še tendence posamičnega in kolektivnega (po lovskih družinah) prisvajanja uplenjene divjadi. Ne uresničujejo se dovolj načela: da je divjad splošno

ljudsko premoženje in da je treba vse, kar se iz lovišča vzame, tudi v lovišče (neposredno ali posredno) vrniti; da lovska družina ni lastnik, temveč samo upravitelj lovišča; da le delo v lovišču opredeljuje položaj lovca – posameznika in lovske družine – kolektiva; da tudi tu ne more biti prisotno odtujevanje dela; da so lovišča del človekovega okolja, ki ga je treba ohranjati, kar se da naravno; da ni vsak

no z drugimi – odločajo in odločitve izvajajo. Morda naj bi bila vloga delegatov bolj elastična, tako da pride na sejo KZS npr. tisti predstavnik pasemske organizacije ali področne lovske zveze, ki obravnavano vprašanje najbolje pozna. To bi verjetno vneslo novo kvaliteto v razprave in odločanje ter pritegnilo širši krog kinologov k delu.

Povezava bi zagotovo izboljšala delo KZS tudi tako, da bi se bolj odražale programske potrebe pasemskih organizacij, da bi bile akcije bolje programirane in bi res predstavljale vnaprejšnji dogovor pasemskih organizacij in področnih lovske zvez. Seveda pa vse to ne more odtehtati prizadevne aktivnosti članov in funkcionarjev. In še nekaj! Mlajši bi morali odgovorneje prevzemati dolžnosti. Princip rotacije bi tudi za nas moral postati pravilo. Če bo vsakdo, kdor ima smisel in voljo za delo, funkcionaril dve ali dvakrat dve leti, bodo vsi prišli na vrsto. Saj si lahko aktiven kinolog tudi, čeprav nisi kinološki funkcionar! Zato pa je tudi v naših vrstah treba pomesti z oportunizmom. Seveda pa je potrebna tudi smelejša kadrovska politika, ki naj ljudi pripravljaja, predvsem mlajše, da bo izbira za vse funkcije večja.

Glede drugega trdim, da je še vedno prevladujoče ljubiteljstvo, vrednotenje dejavnosti psa in dela kinologa pa sta premalo upoštevana. Če pogledamo razmere v poprečni lovski družini, lahko ugotovimo, da ima največ tretjina članov pse. Ti lovci so pse večinoma kot ljubitelji sami kupili (300 do

»Počakaj!«

Foto VI. Pleničar

1000 din). Sami jih hranijo, sami plačujejo takse, cepljenje, zavarovalnino, kupujejo zdravila in drugo. Najčeseje so tudi brakirji in vodniki na lovih, ker so psi pač nanje navezani. Lastnik psa ne plača le vpisa v rodovno knjigo in taks za razne kinološke aktivnosti, preglede, tekme in podobno. Če vzamemo zelo skromno ceno za vse navedeno, stane pes lovca vsaj 500 din letno. Lovec brez psa pa plača le 10 din kinološkega prispevka, s katerim krije KZS stroške za kinološke prireditve in dokumente; to je ves prispevek lovca brez psa za kinologijo.

Razmerje v denarju je torej 1 : 50, da o delu ne govorimo. Verjetno pa niti ne gre za to. Vprašanje, ki se postavlja, je, kakšnim namenom služi lovski pes. V vodnikovih rokah pomaga izvajati lov. Najde in dvigne divjad, jo nakaže in često poišče zastreljeno. V vodnikovih rokah pomaga ustvarjati dohodek lovišča. Ali se torej ne zastavlja vprašanje, da bi kazalo v vsaki družini imeti v okviru proračuna za lovišče posebno postavko, sklad za kinologijo? Sredstva bi se formirala tako, da bi npr. določen del izkupička za uplenjeno divjad knjižili na ta sklad. Izkušnje bi pokazale, kolik naj bo ta del, ta odstotek. Iz tako zbranih sredstev za kinologijo bi družina kupovala pse ali delno prispevala h kupnini lovca posameznikom, delno bi plačevala zavarovalnino za pse, cepljenje in zdravila, za šolanje psov izven družine in podobno. Prepričan sem, da bi se na ta način

spremenil temeljni odnos lovske družine do psov, kinologov in kinološke zveze. Na psa ne bi več gledali kot na privatno sosedovo lastnino, ampak podobno kakor na lovskega čuvaja, ki je činitelj lovišča, gojitve. Ne bi bili več brezbržni do tega, kdo je kinološki referent LD in kako dela. Upravni odbori lovske družine bi se začeli zanimati za skupne akcije, ki jih predlagajo kinološki referenti področnih lovske zvez, pasemske organizacije ali pa KZS. Imeli bi več ljudi, ki bi se ukvarjali s kinologijo, preboleli bi krizo glede kadrov za funkcionarje.

Lovska kinologija bi verjetno oživelala. To bi prispevalo, da bi se povečalo število lovske psov v družinah in se izboljšala njihova kvaliteta. To bi bila tudi nova osnova, da bi se pri področnih lovske zvezah lahko ustanovili novi kinološki klubi v okviru pasemskih organizacij. Športna kinologija ima za to večje razumevanje. Milica in JLA pa imata posebne sklade za vzdrževanje in šolanje službenih psov.

Ozrmo se tudi na kinološki prispevek – tistih 10 din, ki jih enkrat letno plača vsak član slovenske lovske organizacije za kinologijo kot nekako članarino kinološki organizaciji. Iz tako zbranih sredstev se krijejo stroški za dva redna uslužbenca KZS in dva honorarna, ki delata na lovskokinološki dokumentaciji. Ta prispevek je uveden v tem smislu, da vsi lovci, ki na lovih uživajo sadove dejavnosti psov in kinologov, prispevajo v ta

namen tudi del stroškov. Če se v bodoče dogovorimo, da se plačajo stroški vpisa v rodovno knjigo (mladinsko in rodovno), ter najemnine prostorov, kurjava, pisarniški material in dotacije pasemskim organizacijam iz sredstev lovišč, ki jih soustvarjajo z delom vsi lovci družine, potem lahko kinološki prispevek odpade. Naj opozorim, da v sosedni Hrvaški, kjer storitve plačujejo po stvarnih cenah in kinološkega prispevka nimajo, znašajo dajatve na psa poprečno nad 600 din, ne upoštevaje nabavo in prehrano psa. Točno je, da tak način zbiranja sredstev zamegljuje odnose. Glede omenjenega kinološkega prispevka v Sloveniji se nepoznavalcu razmer zdi, ko da lovska organizacija financira in vzdržuje KZS, kar seveda ni točno. Je pa res, da v sedanjih razmerah ta prispevek pomeni neko delno solidarnost lovcev brez psov z lovci, ki pse imajo. Do sedaj, ko se je zdelo, da so kinološke prireditve brezplačne, so se jih lovci-lastniki psov raje udeleževali. Svojevrsten psihološki faktor je marsikoga pripeljal na ocenitev ali

preizkušnjo. Dobro premislimo, kako bi bilo v nasprotnem primeru! Kajti dodam naj, da lastnik športnega psa plača 660 din kinoloških prispevkov!

Če bi bil dogovor tak, da kinološki prispevek ostane še naprej, potem bi kazalo skleniti samoupravni sporazum med lovskimi družinami in KZS, ki bi med drugim določal, da KZS obvezno daje lovskim družinam poročilo o uporabi sredstev in programu uporabe za vsako prihodnje leto. Vendar so vse to bolj lovska kot kinološka vprašanja. Prav pa je, da jih kinologi sprotimo in tudi povemo, kaj o njih mislimo. Ni dvoma, da bo morala biti taka ali drugačna rešitev enotna za ves slovenski prostor, saj smo otroško bolezen – posebkovanje verjetno že preboleli; vsa lovišča v Sloveniji je smatrati kot gojitvena in odnosi med njimi naj bodo enotni!

Če gre torej za prilagajanje novim razmeram, se bo kinologija prilagajala toliko bolj, kolikor bolj se bo lovstvo in obratno. Toda poteza je predvsem na lovcih, kinologi pa ne bomo zaostajali.

ko se ji plen približa, bliskovito useka s svojim ostrim, dolgim kljunom. To hitrost ji omogoči posebno vratno mišičje. Letečo štokrljo takoj ločimo od leteče čaplje: prva ima iztegnjen vrat, čaplja pa ukrivljenega v obliki črke S. Štokrlja tudi rada jadra, v čemer je pravi mojster. Oglašja se s sikajočim glasom ali pa klopoče s kljunom, kadar odganja vsiljivca, pozdravlja partnerja ali mladiče.

Bela štokrlja živi v Evropi, Aziji, prezimuje pa v topli Afriki, kamor se seli avgusta, septembra, vrne pa se marca. Včasih se zgodi, da se prej vrne kot običajno ter ji poznejši mraz često ne prizanese – zmrzne ali pa pogine zaradi lakote. Njeno gnezdo je velik kup vej, ki se iz leta v leto veča; isto gnezdo ima več let, ki ga samo obnavlja. Samec se vrne prej kot samica in takoj začne znašati veje.

Ko se vrne tudi samica, jo samec »pričaka« in odvede na njuno gnezdo. Potem oba prav pridno obnavljata od vremenskih vplivov načeto gnezdo. Samica znese 3 do 6 jajc, ki jih starša valita izmenoma ter pozneje tudi skrbita za mladiče. Hrano izbljujeta mladičem v odprt kljun, pozneje pa tudi kar na gnezdo in jo mladiči sami poberejo. V kljunu prinašata tudi vodo. Pri mladičih, ki se izvalijo po 30 dneh, je sprva vedno eden od staršev, da jih brani pred sovražniki oziroma ščiti pred dežjem in vročino. Stara štokrlja razpre peruti in krili z njima ter tako dela mladičem senco in blaži vročino.

Štokrlja si naredi gnezdo na električnem drogu, dimniku, ruševini, na drevesu. Mladiči so v gnezdu precej dolgo. Tu odrasčajo in se vadijo v letenju. Ko zapustijo gnezdo že prav dobro letijo in jadrajo. V začetku imajo manjše težave le pri vzletanju in pristajanju, v zraku pa jih ne ločimo od odraslih. Bela štokrlja gnezdi v Sloveniji v Prekmurju, en par pa na ruševinah boštanjskega gradu blizu Velikega Mlačeva pri Grosupljem.

O štokrljah v Prekmurju in na razvalini boštanjskega gradu

Ivo Božič, dipl. biol.

Prirodoslovni muzej Slovenije

Biologija

Bela štokrlja (*Ciconia ciconia*) spada med močvirnike – ime samo pove, kje živi. Osnovna barva je bela, po perutih pa je črna. Dolgi nogi in dolg kljun so pri odraslih rdeče, pri mladičih pa črne barve. Na zunaj se samec in samica pravzaprav ne ločita – samec je na-

vadno za spoznanje večji, kar pa nam ne more služiti za razpoznavni znak v naravi. Štokrlja ljubi odprto pokrajino, bogato z vodo, rada se zadržuje v močvirjih, na barjih, vlažnih travnikih, kjer lovi žabe, kače ipd. Če se ji plen izmika, prhutaje poskakuje za njim. Njen način lova se precej loči od čapljinega: ta negibno stoji in

Obročkanje

Lani je Prirodoslovni muzej Slovenije izvedel obročkanje mladih štokelj v Prekmurju. V bodoče imamo v načrtu, da obročkamo mlade štoklje vsega Prekmurja in sploh tamkaj ugotovimo število štokelj. V 27 krajih smo našli 26 zasedenih gnezd, medtem ko je bilo praznih zelo malo. V vsakem kraju je bilo le po eno gnezdo, edino v Puževcih dve, v Tešanovcih pa kar tri. V vseh 26 gnezdih smo našli čez 50 mladičev, obročkali smo jih pa le 21. Težave so bile v tem, ker so gnezda tudi na električnih drogovih ter na nepristopnih dimnikih. Približno polovica jih je na dimnikih, druga so na električnih drogovih. Niti enega gnezda nismo videli na ruševini ali na drevesu. V petih gnezdih je bilo kar po četvero mladičev, v štirih po trije, v drugih pa večinoma po dva. V nekaterih gnezdih točnega števila mladičev tudi nismo mogli ugotoviti, ker so mladiči v gnezdu ležali. Prve dni življenja se mladiči namreč težko postavijo na noge oziroma težko dalj časa stojijo. Mladiči v gnezdu verjetno ležijo tudi zato, da lažje prenašajo vročino in so tudi manj izpostavljeni radovednim očem. Zanimivo je bilo obnašanjem mladiča, ki je že dobro letel, a smo ga ujeli, ker se je spustil med drevje. Prepozno nas je opazil in se ni mogel hitro dvigniti. Ko smo ga dali na tla, se je iztegnil po tleh in obmiroval; človek ne bi verjel, da je isti ptič malo prej letal po zraku in prav veličastno jadral. Sedaj je čutil, da ne more uiti, zato se je »potuhnil«; če bi se mi odstranili, bi se pa kaj hitro »razživel«. Mladim živalim je prirojeno, da se ob nevarnosti potuhnejo, ker čutijo, da jim beg ne bo pomagal.

Ob tej priložnosti naj se zahvalimo prebivalcem Prekmurja za gostoljubje in razumevanje. Na vsakem koraku smo se lahko prepričali o njihovi skrbi za štoklje in

Štoklje na razvalini boštanjskega gradu

Foto I. Božič

gorje tistemu, ki bi imel slabe namene. Starejša vaščanka v Vučji vasi nam je povedala, da so delavci hoteli pojesti mlade štoklje, rekoč, »kod nas to jedemo«, a so jim domačini odločno preprečili. Ljudje so kar ponosni, če štoklje gnezdijo na njihovih hišah. Niso redki primeri, da domačini postavijo drog, s kolesom na vrhu in tako pripravijo ogrodje za štokljino gnezdo. Tak lep primer smo lahko videli v Gederovcih. Prebivalcem Prekmurja vse priznanje za njihovo skrb in ljubezen do štokelj! Če bi ljudje povsod tako skrbeli za naravo kakor v Prekmurju skrbijo za štoklje, se nam ne bi bilo treba bati, da bo ta ali ona živalska vrsta izumrla.

O njej so poročali
časopisi, radio,
televizija

Izkoristimo priložnost tudi za nekaj besed o štoklji, ki se je pojavila konec novembra 1973 v okolici Tišine. Štokljo so ujeli in izročili ljubljanskemu živalskemu vrtu, kjer prav lepo uspeva. O tej štoklji so poročali časopisi, radio in

televizija. Lovci in mladina so na vsak način hoteli pri selitvi zapozneno štokljo rešiti gotove smrti, saj bi v tem času pri nas poginila zaradi mraza in lakote. Zakaj je ta štoklja ostala pri nas in ni odletela s sovrstnicami na prezimovanje v Afriko? Največ zaslug, da so štokljo ujeli, ima lovec Evgen Kerčmar. Primer s to štokljo je lep dokaz izvajanja varstva narave. Sicer en primer res ne pomeni še ničesar za obstoj določene vrste. Toda važno je razumevanje ljudi, njihov posluš, njihova ljubezen do narave! Torej: ne samo govoriti in planirati, ampak z dejanji izkazovati pomoč izropani naravi!

Štoklja je imela na nogi obroček z oznakami: BB 17794 Vogelwarte-
-Inform Radolfzell – 17794 Germania. Obroček in vse potrebne po-

Lovci, obročke uplenjenih oziroma najdenih ptic skupaj s podatki, kdaj in kje je bila ptica uplenjena oziroma najdena, pošiljajte na naslov: Ornitološki zavod pri Prirodoslovnem muzeju Slovenije, Stožice, 61000 Ljubljana!

Štorklja z mladičema, Prekmurje

Foto C. Pogačar

datke smo poslali v Nemčijo. Štorkljo so obročkali sodelavci zahodnonemške ustanove Radolfzell. Ti letno obročkajo na tisoče ptičev.

V Sloveniji se z obročkanjem ukvarja Prirodoslovni muzej Slovenije v Ljubljani, v Jugoslaviji pa še podobna ustanova v Zagrebu.

Že po nekaj dneh smo dobili iz Nemčije podatke: štorklja je bila obročkana kot mladič leta 1965 v kraju Markthodis (47° 18' N 16° 24' E) v Avstriji. Razdalja med krajem obročkanja in krajem ulova nam veliko ne pove, saj ob selitvi štorklje preletijo na tisoče km. Štorklja je torej stara nad 8 let, kar ni veliko, saj te ptice živijo po 20 in več let. Pri ptičih je pogost pojav, da letijo v določeni formaciji – npr. štorklje v obliki klina, drugi v polklinu, tretji v ravni črti drug za drugim, četrti v ravni črti drug poleg drugega, mnogi pa v jati.

Danes je precej živalskih vrst odvisnih od človeka – precej vrst lahko človek s svojim posegom enostavno uniči. Belo štorkljo bi lahko kaj hitro »prepričali«, da ji ni mesta v Sloveniji. In prav zato je še toliko bolj potrebna naše pomoči. Samo pomislimo, kaj bi bilo, če bi se v času gnezdenja »spravili« na štorklje v Prekmurju! Prepričani pa smo, da bomo lahko še dolgo, dolgo občudovali štork-

lje v Prekmurju in se veselili njihovega klopotanja, za kar pa smo predvsem lahko hvaležni tamkajšnjemu prebivalstvu.

Podatek iz Enciklopedije nam pove, da je bilo leta 1965 v Prekmurju 153 zasedenih gnezd, v katerih se je izvalilo kar 450 mladičev. Do danes je število štorkelj upadlo in o teh številkah ne moremo več govoriti. Dolžnost nas vseh je, da upadanje števila štorkelj skušamo zavreti, če ga že ne moremo preprečiti!

Strelo b ruševinah boštanjkega gradu

Par belih štorkelj gnezdi oziroma je gnezdil na ruševini boštanjkega gradu. O usodi tega gnezda je Lovce prvič poročal v št. 8/1973, pod naslovom »Ogroženo gnezdo štorklje«. Naša ustanova ima zabeleženo, da štorklje tu gnezdiijo od leta 1964; pred vojno jih tu ni bilo. Z ornitološkega vidika je to gnezdo zanimivo tem bolj tudi zato, ker je najzahodnejše v Sloveniji in hkrati tudi v Jugoslaviji. Poleg Prekmurja oziroma Pomurja je to edini kraj v Sloveniji, kjer gnezdi bela štorklja. Lani štorkljam vreme ni bilo naklonjeno. Ko sta se izvalila mladiča, je neurje vrglo gnezdo z zida na tla z mladičema

vred. Po tem smo lahko opazovali le odrasli štorklji, kako sta preletavali okolico. Upali smo, da bo prihodnje leto več sreče. No, pošteno smo se ušteli – 14. 8. 1973 je namreč »lovce« eno ustrelil! Iz prijave pa je razvidno, da sta bila pri tem sramotnem, nečastnem dejanju kar dva »lovca«, člana LD Grosuplje: eden celo funkcionar LD, ki bi torej moral biti drugim za zgled! Ptico ni bilo težko ustreliti, saj sta bili štorklji zelo domači; – spodaj pod gnezdом so namreč igrali košarko. To dejanje je skrajno mrharsko in dokaz več, kako žival doživi nesrečo, če zaupa človeku. Leta 1971 je belo štorkljo ustrelil tudi član LD Borovnica v lovišču te družine. Trdim, da takšni »lovci« ne bi smeli biti več člani »zelene bratovščine«! Kdo drug naj ve, kaj je varstvo narave, če ne lovce! Večkrat govorimo in pišemo o ljubezni do narave, o ljubiteljih in gojiteljih, o kulturi in morali, toda tudi ukrepati bi bilo treba! Sramotni in protizakoniti odstrel štorklje pri Grosupljem najbrž ne bi niti prišel na dan, če se ne bi ojunčila poštena domačinka in napisala prijavo. Za to vse priznanje tej ljubiteljici narave, tudi za veliko mero poguma! Vendar na tihem še upamo, da bo gnezdo na razvalinah boštanjkega gradu še zasedeno. Možnost je večja, če je bila ustreljena samica. Druga možnost je tudi, da bi kak mladič iz prejšnjih let prišel pogledat svoj dom. Štorklja namreč spolno dozori šele v tretjem oziroma četrtem letu starosti ter se iz severne Afrike oziroma Bližnjega vzhoda vrne šele ob dozorelosti.

Končno naj zopet grajam še vedno pogosto mišljenje »lovcev«, da lahko brez dovoljenja ustrelijo to ali ono zaščiteno žival za »našopot«! To je vendar protizakonito! Enkrat za vselej bi končno morali biti o tem taki »kolekcionarji« že na jasnem!

Kakšna je bodočnost lova na malo divjad?

Ludvik Marič

Lepo število let smo si razbijali glave z vprašanjem, zakaj izumira divjad, oziroma zakaj životari ob nenehnem upadanju staleža. Sedaj ne manjka dokazov, ki to utemeljujejo. Največji škodljivec je gotovo kemija s svojimi pravimi in »nedolžnimi« strupi, potem nova tehnologija obdelave zemlje, monokulture brez pleva, širjenje naselij, divjanje modernih turistov v naravi, smetišča, tovarniški odpadki (trdi, tekoči, plinasti), promet, melioracije, ki hočejo osušiti vsako mlako itd. Ne pozabimo pa tudi na porast števila lovcev z najmodernejšim orožjem in strelivom! In zadnji partner je uboga divjad. Uboga zato, ker ji moderna tehnika ne daje nobenih šans. Sicer je skoraj vsepovsod že plansko gospodarjenje z divjadjo, naj bo v Afriki ali Kanadi; kjer je narava še čista, je to tudi uspešno. Kjer pa ni, kakor v Evropi, kjer je življenjsko okolje marsikje tako zastrupljeno, da se nekateri znanstveniki prav čudijo, kako je možno v njem še živeti, živali res nimajo pogojev. Toda stehnizirani človek tudi v tem okolju živi in neprestano išče tisočera kemična zdravila, da si rešuje in podaljšuje življenje ter razširja svoj prostor na zemlji in v vesolju.

Za reševanje divjih živali je končno preostala le pot, ki jo uporablja človeštvo za svoj rod. Zaščititi in razmnožuje jih v živalskih vrtovih ter nacionalnih parkih, kjer so mogočni levi, sloni in nosorogi postali pohlevni manekeni svojega rodu, da jih izza avtomobilskih šip opazuje in slika turist, ki se hinavsko veseli svoje varnosti v pločevinasti škatli. Toda slon, nosorog, bivol bi lahko prevrnili, razbili smrdeče človekovo vozilo. Tudi čuvaja, ki hodi med njimi z narkotično puško, bi lahko ugonobili. A suženjstvo od rojstva jim je vzelo divjost, lastno voljo, lastno moč. Morajo le pobrati svojo hrano ob točno določeni uri in se dolgočasiti – izgubili so vitalnost.

Toda tudi mnogo ljudi je, ki v betonski džungli čutijo privrženost do svojčas divjih živali in zelo cvete trgovina s ptiči ter malimi glodavci, ki jih ima človek lahko v svojem utesnjenem svetu, v svojem stanovanju, kjer se večina teh razmnožuje pod njegovim nadzorstvom. Berete časopis? Na prvi strani piše, da so pesticidi počasen strup za vse živo, tudi za človeka, na drugi strani pa prerokuje drug strokovnjak: prepovejte strupe in glad bo uničil človeštvo, še trave ne bo za vse, ker se človek tako eksplozivno razmnožuje. Tako zagonetni krog ostane, v njem se rešuje človek s tisočnimi zdravili, živalstvo od koloradskega hrošča in komarja do majhnih in velikih ptičev ter rib, škodljivih in koristnih, pa poginja. Ogromno ptičev (tudi divjadi) je živelo od insektov (žuželk), te pa smo zdecimirali z insekticidi, vzporedno z njimi ptiče, ribe in večje

živali, pač po vrsti od večje do manjše. Zakaj zadnja leta tak naval škorcev na sadje? Najbrž ne najdejo dovolj insektov. Tudi to so znanstveniki preverili: prešteli so insekte na m² v čisti in nečisti naravi. Na zastrupljeni površina skoraj ni insekta. In vendar nekateri ptiči potrebujejo določene vrste žuželk za hrano. Zastrupljene žuželke pa ubijajo, hitro ali počasi. Kaj in koga? Človek pa lahko poje vse te zastrupljene živali ter kljub raku in tisočim drugim boleznim uspešno rešuje svoje življenje. Dobro se zaveda, da se je naglo začelo podirati ravnotežje v naravi. Časopisi pa pišejo, da bo konec sveta šele čez tisoče ali milijone let.

Pri tem podiranju žive narave pa sodelujemo tudi lovci. Mnogo nas je, skoraj ni več nedostopnega kotička v naravi. In v nas se še pre-taka vroča kri pralovca, ki jo sicer

»Trobentajo« v majhni travi malemu travnu

Foto I. Napotnik

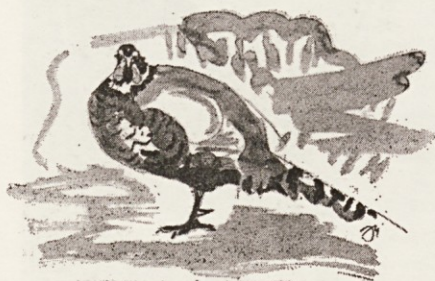

skušamo brzdati s pametjo in z zakoni. Po tolikih letih le vidimo, da je svoj čas uspešna ekstenzivna gojitev divjadi (lovišča so bila polna) dokončno odpovedala. Vse prizadevanje z zimskim krmljenjem male divjadi ter uničevanjem tako imenovanih roparic in škodljivcev (ki jih skoraj ni več) ne zadostuje in ne rešuje staleža tako imenovane plemenite divjadi.

Odveč je ponavljati že navedene in nenavedene vzroke. Čeprav bomo še naprej krmili, reševali gnezda, omejevali odstrel (reševali, kar se rešiti da), je edini izhod druga pot. Vsi že vemo zanjo: intenzivna zreja v voljerah. Tehnologija umetne gojitve je tako dognana, da je na ta način mogoče vzgojiti tolikšno količino jerebic, rac, zlasti pa fazanov, kolikor jih rabimo za streljanje ali enostavno za v lonec. Čeprav perjad iz voljer zame ni več divjad, pač pa material za streljaško naslado. Če bomo torej v bodoče hoteli zadovoljiti »lovce« take vrste, moramo čimprej zgraditi še več farm za zrejo fazanov, ki jih pa ne smemo izpuščati v lovišča kot nedorasle kebčke, saj takšni zanesljivo propadejo in je denar vržen proč. Že skoraj dorasle, prebarvane fazane izpustimo tik pred »lovom« v naprej določeno remizo (grmovje, gozdič, koruzišče), da žrtvujejo svoje življenje turistom. To ni današnja iznajdba! Tako so delali že nekoč.

Tudi za drugo divjo perjad ni drugačne rešitve. Mlakarica, kotorna, divji petelin, ruševac – vse že začnemo razmnoževati v voljerah.

Saj če jih ne bomo umetno zrejali, bodo izumrli!

Investicije v farme za rejo divjadi se hitro amortizirajo, ker s prodajo vzrejenih živali ob dobri ceni ni težav. Seveda pri tem ne sme biti več eksperimentiranja, temveč temeljito delo po sodobni zanesljivi tehnologiji pod nadzorstvom živinozdravnika, pravi proizvodni obrat. Kajti ob površnosti je zaradi velikega števila živali lahko nenadno velika izguba. Več lovskih družin in lovskih zvez je finančno dovolj močnih, da ustanovijo takšno farmo. Ker bodo tudi sami odjemalci, rentabilnost ni vprašanje!

Pes z junaškim srcem

Zdravko Kosmač, lovski čuvaj iz Hotavelj v Poljanski dolini, je znan rejec in vzgojitelj lovskih psov. Ko sem bil pri njem na obisku, je imel v zamreženem prostoru pet odraslih in dvakrat toliko mladih psov. V vsakem psu vidi razumno bitje, pravega štirinožnega človekovega prijatelja. Toda o malokaterem pripoveduje s tolikim ponosom kakor o terierju Boru.

Sedeli smo na verandi ob njegovih pasjih kočah in se pogovarjali. Ko je Zdravko omenil njegovo ime, je stari Bor v zamreženem boku srepol pogledal izpod svojih košatih obrvi, a prijazno pomahal z odsekanim repkom.

»Dobil sem ga, ko mu je bilo dve leti. Da, bil je ubogljiv pes, znal je hoditi ob vodnikovih levi nogi neoprčen, toda bil je brez vsake ostrine, brez hrabrosti, skoraj strahopeten. Lovski terier brez poguma je pa pes brez vrednosti. Prav zato mi ga je bivši lastnik prodal, češ da psa po dveh letih starosti kaj prida ne moreš več naučiti.

Končno je prišel čas jamarjenja:

Turisti so v tem primeru potrebni, saj so za domače lovce tako vzgojeni fazani predragi.

Pravi lovci pa bodo še naprej čuvali pisane ptiče v prosti naravi. Njim je to prirojeno ali privzgojeno, čeprav je takšno početje boj brez upa zmage. Lovsko pravično bodo na leto skušali upleniti posamezno trofejo, četudi morda le eno samo jerebico ali enega samega fazana. In ko tudi toliko ne bo več mogoče, bodo samo občudovali, kar bo pač še ostalo.

Prerokujem preveč črno bodočnost? Ne vidim druge poti, žal tudi mnogi drugi ne vidijo svetlejšje!

z oktobrom začnem na jazbece, z novembrom na lisice. Prej jih nikdar ne preganjam. Moriti ne bogljene mladiče po jazbinah in lisičinah se mi zdi pravega lovca nevredno. Z eno jeseni ali pozimi uničeno lisico pokončaš prav toliko lisičjega zaroda, kakor če pobiješ že rojeno ne bogljeno leglo. Toda s takšnim početjem dokazuješ le svojo lovsko nespretnost in nesposobnost. Pravimo, da mora imeti divjad možnost, da se reši. Ali ni divjad tudi lisica?! Zajca ne streljamo na ložu, fazana ne na tleh in ne na drevesu, srnjaka ne, če leži itd. Lisica pa naj bo izjema zato, da si lovski zapečkarji pri nekaj stopinjah pod ničlo lahko doma za pečjo grejejo zadnjico! Šli smo torej jamarit: lovec Justin Zorič, jaz in moja dva terierja – ostri Aldo in boječi Bor.

Vedel sem, da je lisičina zasedena. V rov najprej pošljem Bora. Kaj še! Komaj je pogledal v luknjo, ritenski nazaj z vso silo! Spustim Alda in oprčim Bora. Kmalu je bil v rovu srdit lajež, toda vedno na istem mestu. Napadalni Aldo je li-

sico najbrž pritisnil v slepi rokav brloga tik pod nami. Kako bi mu pomagal? Sprčim Bora, z Justinom se pa opreva v skalo, pod katero besni Aldo, zmerja lisico. Napneva vse sile in skalo odvaliva. Iz udrtine v tleh siknejo lisičji zobje radovednemu Boru naravnost v smrček. Lisičje čeljusti dolgo ne popuste, da pes cvili in tuli hkrati. Takšna je torej nagrada za strahopetnost! Pravijo, da pes zgubi pogum, če je nasprotnik močnejši. Pri Boru je bilo obratno. Morda zato, ker se je tiščal moje noge in ker sem ga spodbujal. Začel se je ostro braniti in ko je potegnil svoj krvavi smrček iz lisičjih čeljusti, je že prešel v napad. Spodaj v rovu je pritiskal Aldo, zgoraj je napadal Bor. Hvalil sem ga in mu tudi pomagal.

Končni uspeh spopada sta bili dve lisici. Da, dve sta bili v rovu. Spodnjo je obračunal Aldo in jo privlekel iz rova, z zgornjo pa je z mojo pomočjo opravil Bor. Srečno naključje, ki je psa povsem spremenilo. Še nekaj podobnih dogodkov in Bor je postal neustrašen napadalec, ne samo na lisice in jazbece, tudi na divje prašiče.

Zdravko je odprl mrežasta vrata in povabil Bora, naj pride v našo družbo. Posadil ga je v naročje, mu razgrnil resasto dlako in pokazal na njegovem telesu »dokaze in spomine« na čakane divjih merjascev.

»Enkrat je bil pretrgan skoraj po vsem telesu, od stegna do pleč. Enkrat ga je merjasec odprl na lakotnici za dober decimeter, enkrat čez rebra za kak centimeter manj. Nekoč mu je naredil luknjo v prsno votlino in mu zlomil štiri rebra. Toda Bor je vztrajal, dokler starega merjasca nisem preluknjal jaz. Vse rane sem mu zašil sam s svileno nitjo, moja žena pa je skrbela zanj kakor za družinskega člana. Toda to so samo njegove največje rane.«

»Slišal sem, da ima Bor tudi ve-

Lovski čuvaj Zdravko z lovskim terierjem Borom in brak-jazbečarko Bebo

like uspehe po krvnem sledu. Kako si to dosegel?»

»Kot lovski čuvaj sem izkoristil vsako priložnost, da sem ga učil po naravnem krvnem sledu. To je vsekako boljše kakor po umetnem. A če ni druge možnosti, se je pač treba posluževati tudi goveje krvi. Vedno sem ga imel na slednem jermenu. Pri kakršnem koli učenju pa je prijateljska vez med psom in vodnikom poglavitna. Ne samo, da sem ga učil vztrajnosti pri sledenju od nastrela do najdenega plena. Hotel sem tudi, da se ob plenu oglasi, da postane oblajač. To sem ga učil od vsega začetka. Kadar sem mu prinesel hrano, sem vedno zahteval, da zalaja. Sprva mu seveda ni in ni šlo, a bolj sem bil trmast kakor pes in končno me je na povelje »glas« začel ubogati. Tudi ob vsakem plenu sem mu ukazal »glas«. Ko je zalajal, sem ga pohvalil in nagradil s koščkom malice iz nahrbtnika. Imel pa je tako dobro naravno zasnovano, da mrtve divjadi nikdar ni trgal, čeprav sem ga hranil tudi z drobovino. Glas ob mrtvi divjadi sva trenirala toliko časa, da je pes vedel, da mora zalajati ali zatuliti, četudi mu ne ukažem.

Leta 1971 sem bil z njim na tekovanju po krvnem sledu v Bazovici pri Trstu in Bor je dosegel prvo mesto.

Z Borom sva našla skupno čez 100 obstreljene srnjadi, divje prašiče in gamse. Njegov največji uspeh po krvnem sledu pa je bil gotovo srnjak, ki ga je slabo zadel v

sprednjo nogo gost iz Italije. Poslali so po naju. Sledila sva ga iz Dol nad Idrijo pa do Žirov. Iz Dol do Žirov je po poti dve uri hoda, toda midva z Borom sva morala po nešteti krivuljah in grapah. Končno sem bil že tako zdelan, da sem psa spustil z jermenom. Tudi upanje v uspeh mi je splahnelo, saj že več sto korakov nisem našel nobene kaplje krvi. Toda Bor je vztrajal. Namalical sem se že in osvežil s pijačo, ko se je v daljavi oglašil moj lovski tovariš. Sprva nisem verjel, še bolj sem napel ušesa. Da, Bor laja, na mestu laja! Zopet sem imel dovolj moči! Tekel sem, kar mi je dalo srce, in zopet poslušal. Da, moj Bor se še vedno oglašal! Ko sem končno prisopihal na mesto, se mi je nudit zanimiv prizor: ranjeni srnjak in pes sta ležala drug ob drugem, oba z odprtimi usti, zadihana, zdelana do kraja.

Kako se človek ne bi navezal s srcem in dušo na takega psa!

Nekoč se je izmuznil iz pasjice in v hotaveljskem kamnolomu nagnal lisico v luknjo tik pred tem, ko so

začeli razstreljevati ogromne marmornate sklade. Nesreča je hotela, da je zasulo psa in lisico. Iz globine ni bilo nobenega glasu več. Dvanajst metrov nad njima so bile ogromne gmote. Težko, da je pes še živ. Toda če je živ, ali naj ga pustim umreti tam spodaj od lakote in žeje! Ne, takšno ne sme biti plačilo za tolikšno prijateljstvo in pomoč! Štirje delavci smo kopali tri dni, od jutra do večera, nazadnje tudi s kompresorjem. Najprej smo našli mrtvo lisico. Srce mi je burno utripalo: zdaj zdaj bom zagledal še mrtvega Bora. A imel je srečo. Živ se je izvlekel iz razpoke. Objel in stisnil sem ga k sebi kakor brata ...»

Zdravko je obmolnil, kakor da je požrl grenko slino. Tedaj sem opazil, da se je v očeh lovca, ki je že tolikokrat videl umiranje v naravi, zasvetila solza. Pobožal je psa po glavi in spet spregovoril:

»Kajne Bor, v desetih letih življenja pes doživi več kot človek ...«

* * *

Bora, psa z junaškim srcem, z desetimi ranami iz spopadov z divjimi prašiči, ni več. Na lovu je omahnil, na krvnem sledu za ranjeno srno. Sprčen, brez slednega jermenca. Sled ga je vodil v dolino do ceste in na cesto. Naprej nikamor več. Avtomobilovo kolo je po cesti zarisalo nov krvavi sled ...

Kadar gre lovec Zdravko v lovišče ali se na večer vrača proti domu, navadno postoji tam na vzpetini, od koder se vidi na cesto spodaj v dolini. Tedaj se iz daljave zopet oglasi njegov Bor. Lovcu pod hrupavo skorjo zadrhti mehko srce, odkrije se in v mislih poboža po glavi svojega nepozabnega prijatelja ...

Francè Cvenkel

Po lovskem svetu

Bivoli, antilopa in lev

Dragica Jogan

V Lovcu, št. 7/1971, smo objavili članek oziroma pismo našega rojaka zdravnika dr. Benjamina Jogana o zanimivostih v afriški deželi Zambiji in kako je tam uplenil prvo antilopo. Tokrat objavljamo del pisma njegove žene Dragice, ki ga je pisala 12. septembra 1973 iz Lusake v Zambiji svojim sorodnikom v Komen na Krasu.

Uredništvo

Preživeli smo afriško zimo, ki je bila letos izredno dolga in nenavadno ostra. Počasi prehajamo v vroče poletje, ki bo trajalo tja do prvega deževja sredi novembra ...

Mesec dni je že, kar sta se Benjamin in domačin Zambijec dr. Tembo odpravila na lov na veliko divjad, kakih 400 km vzhodno od Lusake. Prva dva dneva jima Diana ni bila naklonjena. Videla sta malo divjadi in dr. Temba je ranil divji merjasec-bradavičar tako hudo, da je bil nesposoben za napornejšo hojo. Že sta se nameravala vrniti, ko sta zjutraj zasledila sveže bivolve stopinje. Seveda se je Benjamin sam v spremstvu dveh domačinov brez pušk odpravil za sledovi. Kmalu je naletel na osamljenega starega samca in ga podrl že s prvim strelom. Ko je stal ob

mrtvem bivolu in se čudil mogočni trofeji, je v grmovju zašumelo: pred njim se je pojavila cela čreda bivolv. Prevladala je lovska strast in spet je pomeril. Toda bivol ni padel. Zbežal je, kakor da je krogla zgrešila. Dolžnost lovca pa je, da natančno ugotovi, če je divjad obstrelil, in da ranjeno tudi poišče.

V spremstvu domačinov se je previdno pomikal proti goščavi. Sredi grmovja so uzrli črno gmoto, za katero sta črnca trdila, da je odmrlo deblo. Benjamina pa je radovednost gnala dalje. Tedaj se je iz grmovja nenadoma pognala proti njemu razjarjena žival, ki jo je bil prej ranil; samo hiter in precizen strel mu je rešil življenje.

Čudna je lovska strast. Benjamin ni bil zadovoljen z dvema paroma rogov. Vleklo ga je še naprej za čredo, dokler ni padel še tretji bivol.

Ptice mrhovinarji so komaj čakali, da so lovci odsekali roge z delom lobanje. Lovski noži so zarezali tudi v trup in odgrnili kožo, da so mrhovinarji sedli k pogrnjeni mizi. Kar niso pospravili njihovi kljuni čez dan, so čez noč pogoltale hijene.

Toda v taborišču so lovci potrebovali meso tudi za lastno prehrano. Proti večeru so odkrili čredo antilop. Benjamin jih je zalezal in z odličnim strelom prevrnil najbližjo.

Da se še antilope ne bi lotili mrhovinarji in hijene, so jo zavlekli prav do taborišča. Pustili so jo med Benjaminovim šotorom in terenskim vozilom-landroverjem, v katerem je prenočeval dr. Tembo. Benjamin kakor tudi spremljevalca so utrjevali od dnevnega napora hitro in trdno zaspali.

Nenadoma so noč pretrgali trije zaporedni strel in kmalu zatem klici dr. Temba: »Okrog taborišča so levi, jaz pa nimam pri sebi nobenega naboja več!«

A Benjamin strelav in besed ni vzel resno. Znova ga je premagal zaspanec. Toda proti jutru ga je

V Afriki pred lovom: drugi z desne slikar in sodelavec revije Lovec Peter Adamič, tretji znani ljubljanski novinar Jože Snoj Foto Tof (Tone Fornezzi)

prebudilo pritajeno šepetanje, ki je prihajalo z drevesa nad Benjaminovim šotorom.

»Čudno, da sta črnca zlezla na drevo. So hijene? Toda hijen se ne bojata. Morda so pa res levi?« je pomislil.

Tiho in previdno je sedel na svojo posteljo in – za vsak primer – pripravil obe puški. Bila je še noč, treba je bilo počakati na jutro. Čudno mlaskanje in pokačanje kosti pa je potrjevalo, da se nekdo gosti z antilopo, in to tako rekoč sredi taborišča.

Končno se je le začelo daniti. Benjamin je previdno začel odpirati zadrgo pri šotoru, medtem ko so zunaj še kar pokale kosti. Končno mu je uspelo odpreti zadrgo do kraja. Tedaj je le nekaj korakov pred seboj zagledal ob antilopi leva in levinjo, kako jo trgata, požirata meso kos za kosom. Kaj storiti? Majhen šotor, v katerem je

čepel in napeto premišljal že skoraj celo uro, mu ni nudil nobene obrambe, dr. Tembo je v landroverju brez nabojev, črnca pa na drevesu golih rok. »Ali naj za strah ustrelim v zrak? Naj tvegam in ustrelim leva? Toda, če bom streljal leva, mu bo priskočila na pomoč levinja.« V mislih je prelistal vse knjige, ki jih je kdaj bral o lovu na leve. Ko se je v šotoru rahlo premaknil, je lev dvignil svojo mogočno glavo in se zazrl v šotor... Tedaj se je Benjamin odločil in pomeril. Jeknil je strel in kralj puščave je negibno obležal ob antilopi. Medtem je levinja, na Benjaminovo začudenje, mirno, počasi, kakor da je nič na svetu ne more prestrašiti, dostojanstveno odšla s prizorišča. Benjamin je skočil iz šotor. Previdno se je približal levu, ki se je tisti hip skušal dvigniti. Druga krogla ga je popolnoma umirila.

Dr. Tembo je zlezel iz vozila in črnca sta splezala z drevesa. Z nabitim puškami so še dolgo čakali, kajti zgodi se, da se levinja vrne in se maščuje. A ni se vrnila.

Od tedaj je minilo torej mesec dni. Lovska strast, sem mislila, ga bo sedaj minila, saj je ustrelil leva, kaj še hoče. Ne, zdaj sanja še o leopardovi koži...

Divjine te res vlečejo z neizmerno silo in so nekaj nepozabnega. Širne planjave, poraščene z redkim grmovjem in drevjem, se raztezajo tja do obzorja. Na njih se pasejo ogromne črede antilop, slonov, gazel in druge divjadi. Tu domujejo levi, leopardi, hijene. V mirnih vodah se kopajo povodni konji in krokodili. To je Afrika, samo Afrika! Čudoviti svet, ki se tako zelo loči od druge skrajnosti divjega, ponorelega sveta civilizacije in tehnike!

Svobodnjak Hribar

Povest iz davnih dni

Stanko Lapuh – ilustriral Jurij Mikuletič

Na naš razpis za lovsko povest ali roman – v Lovcu št. 1 in št. 7, 1973 – nismo dobili ustreznega dela. Zato smo se odločili za Lapuhovo povest »Svobodnjak Hribar«, ki bo izšla v 12 poglavjih.

Z objavljanjem te povesti tudi LOVEC želi počastiti štiristoletnico velikega kmečkega upora pod vodstvom Matije Gubca, ko se kmetje že niso več borili samo »za staro pravdo«, ampak za odpravo fevdalnega družbenega reda sploh. Povest je torej iz časov, ko naši kmetje – izvzemši svobodnjaki – niso bili lastniki zemlje, ko so bili izkoriščani s tlako in raznoterimi dajatvami; desetina je postala že samo majhen del teh dajatev. Kmet se je moral obvezno kot gonjač udeleževati lovov, ki jih je prirejela gospoda, oskrbovati lovsko osebje in lovske pse. Sicer pa kmet tedaj ni imel nikakih pravic do lova. Razumljivo je torej, da je sovraštvo do grofa prenašal tudi na divjad, do katere je imel izključno pravico samo zemljiški gospod.

»Svobodnjak Hribar« je močno okrajšana in v nekaterih poglavjih bistveno spremenjena povest »Žena s Poljan«.

Uredništvo

Prolog

Bilo nekoč je, v cvetu dni, ko sem pohajal na srnjaka tja na Poljane pod peč, kjer žena okamnela čaka...

Pregnal me s preže hud vihar noči je kresne v bližnje svisti: ne zabim ure te nikdar! Že sanje mi pretkejo misli...

Tam po dobri vrsti psov sledila družini je izbrani: grof Harald, Fraja hči sta šla na lov in valpet Herman njima ob strani.

Za njimi spel je Urh gozdar, kovač je Lenart njemu drugoval in Hribar kmet, nekdanji gospodar, ki Fraji kruti je svobodo dal.

Na griču bližnjem Kresnik je pastir junaški pasel trop-drobnico, iz jasnih mu oči globok prezir sijal na grajskih je trojico.

Pogleda Kresnik me, rekoč: »Podrla grad bo njega hudobija, pravnuk tlačanov naših bo nekoč zapel: Živela naša tovaršija!«

Opolnoči me grom zbudi iz spanja, podobe te zbledijo, proč je sanja...

Avtor

I.

Grajski gozdar Urh se je ustavil na razglednem gričku nad Gaberco in sédel pod samotni macesen. Iz bogato okrašene torbice iz jelenovine je vzel umetelno izrezljano skrinjico in si jo položil na kolena. Odložil je klobuk in si z levico pogladil lepo, s srebrnimi nitkami pretkano brado, z desnico pa si je uravnal goste lase, znojne od vro-

čine, kajti tisto julijsko nedeljo je bilo silno vroče: že dolgo ni bilo dežja. Oblake, ki so se kdaj pa kdaj nakopičili nad Jelovico, je pregnal podsončnik, ki je vlekel ob Savi navzgor – in kratkega upanja na dež je bilo konec. Otava po robeh je bila posmोजना in Radovna tako plitva, da so jo fantini prebredli brez nevarnosti.

Urhov pogled je počival na kmečkem domu Gaberci. Gaberca je bila kmetija, ki ji ni nikoli manjkalo sonca, spodaj pod njo pa so ležale senčne Megre.

Danes je na gaberski kmetiji posebno svetlo: moži se starejša hči Alenka s svobodnjakom Hribarjem pod Homom.

In Urh gre sedaj v svate k Hribarju! Pa vendar je nekakšna grenkoba razlita v njegovi duši.

Pred leti se je oženil tudi sam. Iz vsega srca je ljubil svojo Marjetico. Nekaj mesecev po poroki – v pozni jeseni, ko se gamsi ženijo, je bilo – se je odpravil v Krmo, da pripravi vse potrebno za lov, kajti grof Harald je pričakoval imenitne goste s severa. Ko se je po nekaj dneh vrnil, je našel svojo ženo v postelji. Vročina jo je kuhala in bledla je. Venomer se je nečesa otepala in zmedeno ponavljala »Grof... Harlad...« – Dva dni nato je umrla.

Po grajski služinčadi je prišlo med ljudi govorjenje, da jo je bil grof zvabil na grad. Zaprl jo je in hotel, naj bi bila njegova. Šele ponoči je Marjetici uspelo pobegniti. Ko je

Stanko Lapuh iz Radovljice, profesor zgodovine, se ukvarja z lovom že nad štirideset let. Po osvoboditvi je bil dolgoletni tajnik LD Kropa, nato pa bivše LD Radovljica. Sedaj je član LD Begunjsčica in njen kronist. V Lovcu je bil prvi njegov članek objavljen že leta 1936. Je tudi avtor treh samostojnih del oziroma knjig: Med lovci in pastirji (spomini na pastirska leta med prvo svetovno vojno), Črni svatje (leposlovni oris življenja gorske divjadi) in Žena s Poljan (povest po pripovedki, z zgodovinskim ozadjem na prelomu 14. in 15. stoletja).

Ur.

na pol oblečena tavalja proti domu, se je na smrt prehladila.

Gozdar je molčal, ker ni imel pravih dokazov; mislil je že pustiti službo, toda želja po maščevanju ga je zadržala na gradu.

Urh se je nehote obrnil in z mrkim očesom ošinil grad, ki se je kakor brezčuten orjak dvigal v vsej svoji mogočnosti na strmem griču nad podgrajskimi domačijami, ki so pod svojimi slamnatimi pokrivali čepele ob vznožju hriba, kakor da jih je uspavalo vroče nedeljsko popoldne.

Z nežno kretnjo je uprl pogled v najdražji zaklad, v nakit svoje rajne žene, preden ga pokloni nevesti svojega prijatelja. Rahlo je pobožal biserno ogrlico, zaprl skrinjico in jo spet vtaknil v torbo.

Vstal je in se po bližnjici spustil proti Hribarjevi domačiji.

Ko je dospel, so bila velika vrata, skozi katera si prišel na vrt in potem na dvorišče, na široko odprta. Na dvorišču so fantje razkladali nevestino balo in se šalili.

Na večnem pragu se je pokazala zastavna ženska; po njenem še vedno mladostnem obrazu bi ji človek ne prisodil štirideset let. Bila je Hribarjeva Mina; gospodinjala je bratu, ki se je danes ženil.

Urh ji je v pozdrav dvignil svoj novi lovski klobuk, na katerem se je bohotal lep gamsov čop.

»Težko že čakamo nanje in ženin je v skrbeh, da se jim ni kaj zgodilo,« je smeje se rekla in mu z živahno kretnjo segla v roko.

»Ne zameri, Mina, da sem nekoliko pozen! Dolžnost me je zadržala. Ti fužinarji venomer sede človeku za vratom in še ob nedeljah nimaš miru pred njimi,« se je opravičeval gozdar.

Mina ga je vsa vesela prišla za rokav in ga potegnila v vežo; tam je segla v škafnico, kjer so bili naloženi šopki za svate. Na prsi mu je pripela šopek nageljnov in roženkrauta, on pa jo je objel s hvaležnim pogledom. Nato je stopil v izbo.

Govorjenje je za hip potihnilo in oči vseh so se spoštljivo ozrle vanj, kajti, kakor je bil graščak osovražen, je bil gozdar priljubljen, saj se nihče ni mogel pritoževati, da jim krati pašo ali pa, da bi bil kdajkoli koga prikrajšal, kadar je šlo za les.

Ženin se je dvignil; njegov gladko obriti obraz je zasijal v veselju. Kakor v zadregi si je šel z roko prek rahlo posrebrenih las, ki so mu po šegi svobodnjakov segali do ramen.

Stopil je k Urhu in mu stisnil roko.

»Pa si le prišel!« ga je pozdravil.

»Čakali smo samo še nate.«

Odpeljal ga je k mizi in ga posadil zraven starešine.

Urh se je poklonil nevesti in sedel. Godci, ki so se bili utaborili pri peči, so zaigrali in gostija se je začela.

Zadnja je sedla k mizi Hribarjeva sestra Mina: izbrala si je mesto zraven gozdarja. Danes ne bo ona stregla, kakor je iz dneva v dan. Jedi in pijačo bodo prinašala na

mizo vaška dekleta pod nadzorstvom stare Marte, ki je bila dolga leta kuharica pri nekem kanoniku na Koroškem.

Po bogatem obedu je prišla na mizo pijača: vino iz sončnih primorskih brd in medica iz domačega uljnaka.

Dekleta so napolnila kupice.

Vstal je Urh in nazdravil ženinu in nevesti; nato je vzel iz torbice dragoceno skrinjico in stopil k nevesti. »Alenčica sprejmi tole za spomin na današnji dan!« je vedro rekel in ji izročil darilo.

Svatje so po gozdarjevih besedah navdušeno nazdravljali Hribarjevemu domu, zlasti pa nevesti, ki je zardela in sramežljivo povescila oči. Nato je odprla skrinjico. Kakor otrok se je razveselila biserov, ki so rožnato sijali ob zahajajočem soncu. Take lepote še ni bila videla. Saj takšne reči ima samo gošpoda!

»Ti je všeč ogrlica?« jo je ogovoril ženin in ji položil roko na ramo.

»O, všeč,« je odvrnila in ga toplo pogledala.

»Čakaj,« je rekel in ji vzel ogrlico. Z mladeniško kretnjo ji jo je pripel okoli vratu.

In nevesta, objeta od veselih pogledov, se je nasmehnila, ženin pa je rekel: »Zahvaljeni za voščila in dobro voljo in ti, Urh, za bogato darilo; ljubezen za ljubezen!«

Ko se je zvečerilo, so prinesli luči. Po mizah so postavili lepo izdelane svečnike s trojnimi roglji, po robu obsežne kmečke peči pa so razvrstili oljenke.

Skozi odprta okna, polna rož, ki jih je gojila Mina, je pihljal večerni vetrič in hladil razgrete glave.

Kmetje: Trpin, Gaber, Hrast in Smrekar so v veselem razpoloženju zapeli tisto o nebeški ohceti.

Z dvorišča je udaril v hišo, polno glasbe in petja, oglušujoč pok. Zunaj so fantje pokali s plohi, tako da so spuščali ploh na ploh.

Trpin se je zresnil in rekel: »Spomni se, človek, da te spremlja les od zibelke do groba!«

»Kaj boš modroval, potegni ga rajši!« ga je dregnil Hrast. »Na svatbi smo, ti pa govoriš o grobovih.«

»Nisem vraževeren, pa se vendar ne morem znebiti tesnobe, ki me je danes prevzela v cerkvi,« je odvrnil Trpin.

»Ali si se na svojo poroko spomnil, pa ti je bilo žal, da je temu že tako davno,« ga je podražil Smrekar. »To ne, сосед,« ga je resno zavrnil Trpin, »pač pa sem opazil, kako nemirno so gorele sveče na nevestini strani.«

»Kaj misliš s tem?« je hotel vedeti Hrast.

»Da to ne pomeni nič dobrega,« je rekel Trpin.

Urh pa, ki je ujel zadnje besede, se je nagnil k Trpinu rekoč: »Le nič se ne trapi, v cerkvi je vedno nekaj prepaha! Preden pa bo tale – in s palcem je čez ramo pokazal na nevesto – legla v grob, bova midva že zdavnaj prekopana.«

»Da bi le bilo tako!« je odvrnil Trpin.

Tedaj so se na široko odprla vrata. Podgrajski kovač Lenart je pripehljal v hišo čudno žival, ki je bila še najbolj podobna kameli. Nevesta je rahlo vzkliknila.

»Ne boj se, Alenka!« jo je pomiril ženin in jo pritisnil k sebi. »To je brnja, ki je ne sme manjkati na svatbi. Pobili jo bodo in tako odgnali vse zle duhove od hiše.«

»Ne zameri! Tako čudno sem se prestrašila,« je rekla in ga pogledala kakor otrok, ki pri materi išče zavetja.

Medtem je Trpin stopil v vežo po mesarico.

»Pošteno udari,« mu je zaklical Gaber, »in glej, da ti beštija ne uide!«

»Kaj pa če uide?« je vprašal eden izmed godcev, ki se je pri peči sladkal z medico.

Trpin je zamahnil, pa vselej mu je pošast spretno izmaknila glavo. Šele pri četrtem zamahu je zadel. Glava je bila zdrobljena in izpod rjuhe so zropotale na tla črepinje glinastega lonca.

Prišel je čas za ples ženina in neveste.

Godci so zaigrali in ženin se je z nevesto zavrtel po hiši. Nasmehljivega obraza je zrl v nevesto, ki mu je vračala ljubeče poglede. »Si že videl lepši par?« je Gaber vprašal Trpina.

»Čeprav ima ženin skoraj dvakrat toliko let kot nevesta, sta kakor ustvarjena drug za drugega,« je menil Trpin. Potem pa je bolj zase nadaljeval: »Kar prav, da se je omožila. Tu bo vsaj na varnem. On je ne bo podil na njivo, kakor skopi Gaberčnik. Ko so Gaberčniki letos v Megrah želi, je prijezdil mimo graščak in gledal za Alenko, kakor da bi jo hotel z očmi požreti.«

»Ha, grof!« je pritrdil Hrast, ki je bil ujel zadnje besede. »Nobena ni varna pred njim! Alenka naj bo srečna, da je svobodnjakova. Zanj bi graščak najbrž ne maral odkupnine...« Pri zadnjih besedah se je kmet zaničljivo nasmehnil. Tudi Urhove oči so počivale na nevesti, saj je tudi on nekoč imel

ženo, nežno in dobro. Pa mu je kragulj ugrabil golobico.

Ravno je bil Urh razpletel svoje misli o Marjetici in se spomnil vseh govoric o grofovem nečloveškem početju, ko se je v veži začul silen hrup. Vrata so se s truščem odprla in v hišo so planili trije zakrinkani ljudje z bodalom za pasom.

Prvi, bil je čokat in gibčen mladenič, je bil že pri nevesti. Z vso silo je udaril Hribarja v obraz, da se je brez zavesti zgrudil pod mizo. Prijel je preplašeno Alenko za roke in jo mimo presenečenih gostov odvedel iz hiše.

Šele ko je zadnji napadalec zapuščal hišo, so se svatje zdramili. Najprej je prišel k sebi Urh. Pogled mu je obvisel na visoki, sloki postavi, ki je pravkar hitela k izhodu. Mar ni to grofova postava in drža? Mar niso to njegovi gibi? Za premišljevanje ni bilo časa. Zarjul je ko ranjena žival in v roki se mu je zablistal velik lovski nož. Skočil je za roparskim napadalcem. Tudi kovač Lenart se je zdramil. Z bodalom je zamahnil po zakrin-

kanem neznancu, a se mu je nož odbil od verižne srajce. Neznanec se je obrnil in sunil kovača v trebuh s tako silo, da je vznok padel v naročje kmetom, ki so se gnetli k izhodu.

Ko je opravil s kovačem, se je gibčno obrnil in odhitel za drugima dvema, ki sta bila že zginila v temi in odvela Alenko. Toda Urh ga je dohitel. Zgrabil ga je za vrat in sunil z nožem v lice. Nož je škrtnil ob kosti in ropar je zarjul od bolečine. Z zadnjimi močmi se je izvil gozdarju in planil na konja.

Urh je presenečen poslušal peketaenje konjskih kopit, ki se je hitro oddaljevalo in zamrlo v smeri proti gradu. V rokah je držal žametni ovratnik, ki mu ga je bil ropar pustil za spomin. Kmetje se ne odevajo v tako blago, je razmišljal, ko se je vračal v hišo.

Na pragu so stali kmetje, brez besed, topi v žalosti in besu. Vsakdo je slutil, kdo so roparji.

V hiši pa so ta čas Mina, Smrekar in Gaber spravljali Hribarja k vesti.

(Se nadaljuje)

Lovski oprtnik

Kakšno lovsko literaturo si želimo

Dne 16. in 17. 1. 1974 je Gozdarski oddelek Biotehniške fakultete v Ljubljani skupaj s Poslovnim združenjem gozdnogospodarskih organizacij in z Izobraževalno skupnostjo za gozdarstvo priredil srečanje slovenskih gozdarjev pod vsakoletnim geslom »Gozdarski študijski dnevi« z zelo aktualno tematiko to pot tudi za lovce »Gozd in živalski svet«. O tem je revija Lovec že poročala v prejšnji številki.

Obravnavana snov je pritegnila predvsem gozdarje-lovce. Iz razgovorov v odmorih in po predavanjih ni bilo težko ugotoviti, kako raznolika so gledanja na stanje v loviščih in sodobno gospodarjenje z divjadjo. Izrazov: populacija, ekosistem, biološko ravnotežje itd. mnogi lovci ne tolmačijo ravno najpravišeje, čeprav so sicer prišli v splošno lovsko jezikovno rabo. Če smatramo to za pomanjkljivost, kar brez dvoma tudi je, potem se zastavlja vprašanje, kako temu odpomoči. Tisti, ki so se udeležili »Gozdarskih študijskih dni«, jim je marsikaj postalo jasno ob zanimivih in pestrih predavanjih. Kaj pa tisoči drugih lovcev? Razveseljivo je obvestilo v prejšnjem Lovcu, da bodo za lovce posebno zanimivi referati objavljeni tudi v naši reviji. Toda to je še premalo. Povedati je treba, da je med lovci tudi veliko zanimanja za gradivo oziroma skripta, ki jih ima na voljo dopisna lovška šola. Morda je v njih, kar si lovci želimo. Več ali manj osnovnega znanja o divjadi in gospodarjenju z njo lovci vsekakor imamo. Treba bi ga bilo izpopolniti in poglobiti s čim konkretnjšimi, čim jasnejšimi in po možnosti čim krajšimi teksti (vsi pač ne morejo na tečaje, predavanja). Prav dandanes, ko

mnogi želijo biti lovci in imeti v istem lovišču različne vrste divjadi, se dela naravi velika krivica. Največkrat je za to odgovornih le nekaj poedincev, ki kaj malo vedo o sožitju v naravi in naravnih zakonitostih. Čas je, da začnemo upoštevati tisto, kar so strokovnjaki že dokazali, ne pa, da se še naprej učimo na napakah!

V današnjem času, ko agrokemični in agrotehnični ukrepi – delno tudi gozdarski – tako brezvestno uničujejo naravo, kar naprej poudarjamo, naj bomo vsaj lovci tisti, ki se ne bomo bojevali z naravo in njenimi zakonitostmi. Ampak kljub temu često preradi govorimo o naših sijajnih dosežkih v luči dolarjev, oziroma o tem, koliko in kakšne divjadi smo vložili, da bomo dolarje dobili. Dejstvo je, da je denar važen. Temu nihče ne oporeka. Toda prej je treba poznati oziroma proučiti naravne pogoje, ki so za naselitev in obstoj divjadi bistveni! Vse to je v strokovni lovski literaturi, marsikaj naj bi bilo tudi v temah, ki jih je pred leti obravnaval odsek za lovstvo pri IGGS. Taka dela je treba čim bolj ljudneje objaviti! Strokovnost ne sodi v predale, pač pa med lovce!

Viktor Zadravec

»Risom smo odprli karanteno«

O tem je bila obveščena širša lovška javnost s članom pod gornjim naslovom ing. Cirila Štrumblija iz Kočevja. Od 2. 3. 1973 je ris ponovno divjad odprtih lovišč Slovenije in zelo je verjetno, da se bo kmalu pojavil v Gorskem kotarju, ker nekaj kilometrov sklenjenih gozdov do Kolpske doline – meje z Gorskim kotarjem – ne more biti nobena ovira za selitev.

Goranske lovce je zaskrbelo za usodo tukajšnje divjadi velikega lova zavoljo zago-tovega upada – povečane škode – na tej divjadi. Goranski lovci so od nekdanj navajeni na škodo od volka,

ki sleherno leto vzame občutno dajatev od srnjadi, manjšo od jelenjadi, večkrat tudi od lovskih psov goničev; sedaj pa so na poti še škode od risa. Goranski lovci nimajo nobene predstave o možnem obsegu škode od risa, ker o tem ni nobenih podatkov v naši strokovni literaturi, ne po ustnem izročilu. Dokler se torej ne zbero večletni podatki o vplivu risa v slovenskih loviščih, moremo za orientacijo uporabiti le izkušnje s Slovaške, objavljene v tujem tisku.

Vpliv risa na jelenjad, srnjad in gamse v narodnem parku Tatrah je bil objavljen v znanem nemškem lovskem glasilu »Wild und Hund«, št. 3, od 30. 4. 1972, članek je podpisan z W. L. Iz njega povzemam tole: Populacija risa v tem parku je okoli 20 živali.

Na posameznega risa odpade okolje kakih 2000 ha jelenjih stanišč in okoli 1700 ha srnjih. Poprečna zguba od risa na srnjadi je 1 do 2,6 živali na leto. V hudih zimah so zgube parkljarjev manjše kakor v blagih zimah. Ris se tam hrani tudi s poginulo divjadjo, ki še ne razpada. Poprečna skupna letna izguba srnjadi petnajstletnega poprečja znaša okoli 8 % populacije srnjadi, pri čemer je ris udeležen s 2,9 %. Priložnostno pokonča ris tudi kakega pujska in ozimca. Ugotovljeno je, da ris predvsem napada bolno in slabotno divjad, veliko bolj srne, košute in gamse kože kakor samce teh vrst.

Potemtakem vpliva vseskozi koristno tako na zdravstveno stanje kakor na uravnavanje spolnega razmerja velike divjadi. Pri gamsih odpade od skupnih izgub, povzročenih od roparic, na risa 70 %, na volka 18,2 %, na medveda 4 % itd. Vse te škode so zabeležene v razdobju 15 let, od 1954 do 1968. Od skupne izgube v tem razdobju pri posameznih vrstah divjadi je posebej navedena škoda od risa. Po vrsti divjadi je razmerje naslednje: pri jelenjadi je skupna izguba 924 živali, od tega od risa 181, (8 jelenov, 96 košut, 77 telet), pri srnjadi 538, od risa 192 (52 srnjakov, 95 srn, 45 mladicev), pri gamsih 502, od

risa 56 (9 kozlov, 27 koz, 20 kozličev). Iz izkaza po mesecih je bila škoda od risa na jelenjadi največja v januarju, februarju, marcu, aprilu, na srnjadi v juniju, juliju, avgustu. Najmanjša škoda na srnjadi in jelenjadi je ugotovljena za november.

Poročilih so bile škode od risa v času naseljevanja večje, kasneje manjše, ko je divjad spoznala navade risa. Sprva je populacija parkljarjev upadala, populacija risa pa naraščala. Ko se je številčno stanje risa ustalilo, se je stalež parkljarjev zvečal in celo presegel prvotno stanje in tudi kakovost trofej se je izboljšala. Do zastoja številčnega stanja risa pride v primeru, če risa ne lovimo, ker stari risi ne trpe konkurence v prehrani na svojem območju in so mlajši prisiljeni, da se selijo.

Na podlagi navedenega je treba pričakovati, da bodo tudi pri nas škode od risa sprva večje kakor pozneje in sicer na veliki kakor na mali divjadi. Toda vse te škode od risa bodo gotovo veliko manjše kakor so današnje škode po prometu, nedovoljenem lovu in divjem lovu, od pomanjkanja, zaradi nezadostne in nepravilne prehrane divjadi pozimi in drugih nezaželenih vzrokov, ki bi jih bilo treba s sistematičnim delom lovcev zmanjšati. Z naselitvijo risa smo vsekakor dobili plemenito

Konec aprila te na lovskem pohodu že lahko razveselijo tudi – mavrahi Foto P. Adamič

divjad, ki bo povečala vrednost in privlačnost naših lovišč. Zato moramo prenesti določene škode, ki jih moremo izravnati s povečanim delom in skrbjo lovcev-gojiteljev.

Odveč je torej sleherna panika ali prenaplajeno ukrepanje. Ris je izpuščen in prilagodil se je razmeram v staniščih, o čemer pričajo tudi poročila o podmladku, ki je že ugledal luč sveta v loviščih Slovenije.

Ing. Roman Chylak,
Delnice

Mrtev ris v lovišču LD Ribnica na Dolenjskem

O izpustitvi 6 risov v kočevske gozdove 2. marca 1973 je bila javnost dokaj dobro seznanjena. Obrazloženo je bilo tudi, zakaj naj bi bil ris zopet dobrodošel v kočevskih loviščih.

Ni moj namen pisati o tem, kako so lovci, posebno iz mejnih lovskih družin, sprejeli ukrep gojitvenega lovišča Rog, ki je rise naselilo, niti ne razpravljati o umestnosti ali selekcijski funkciji te divjadi v naših loviščih. Lovci smo znani ljubitelji na-

rave. Čim bogatejši sta njena flora in favna, tem večje je naše zadovoljstvo.

Ribniški gozdovi Velike in Male gore mejijo na kočevske gozdove in se podaljšujejo do notranjskega Snežnika ter Gorskega kotarja. Zato je na vsem tem zaokroženem, divjem in razsežnem masivu zastopana ista divjad, tudi prvobitna. Tako je bil tudi ris nekoč divjad ribniških gozdov. Z obzirom na trditev, da je risov življenjski prostor ca. 5000 ha, je bilo po izpustitvi risov v gojitvenem lovišču Rog pričakovati pojav risov tudi v našem lovišču.

Zato nismo bili preveč začuden, ko nas je posestnik Jože Čampa iz Prigorice obvestil, da je ob spravilu lesa videl na vlaki mrtvo žival, ki da je skoraj gotovo ris. Naslednji dan, 5. 2. 1974, sta se v popoldanskih urah dva naša lovca, dobra poznavalca lovišča, podala na označeni kraj, kjer sta našla mrtvega risa samca. Takoj sta ga odnesla v Ribnico, gospodar LD pa je obvestil goj. lovišče Rog, katerega predstavniki so si risa ogledali še isti večer. Mnenje navzočih je bilo, da je ris poginil zaradi infekcije, kajti prvo nogo je imel zlomljeno, stopalo delno odtrgano in

rano gnojno. Ris naj bi se ujel v past stopalko, nastavljeno lisicam ali kaki drugi divjadi. Ob obupnih poskusih, da bi se rešil železnih zob, si je najbrž zlomil nogo, potem pa del stopala pustil v pasti. Lovci, ki smo risa videli, smo bili mnenja, da je moralo preteči že dalj časa, odkar je žival pustila del stopala v pasti in je lahko prehodila tudi večjo daljavo, preden se je rana v zimskem času ognojila. Težko bi bilo tudi karkoli reči, v katerem lovišču se je ris ujel, zlasti še, ker je kraj najdbe ob meji lovišča.

LD Ribnica in goj. lovišče Rog sta se sporazumela, da risa prepustita lovskemu muzeju v Bistri, kjer naj kot preparat izpopolni zbirko eksponatov. Risa naj pregleda tudi Inštitut za zoohigieno in patologijo divjih živali v Ljubljani in natančneje ugotovi vzrok risove smrti.

Ob tem primeru se nam ponovno zastavlja vprašanje, do kdaj bodo lahko še v rabi pasti stopalke. Koliko je bilo že primerov, da si je lisica po težkih mukah, marsikdaj za ceno težke pohabljenosti, izbojevala prostost! Ali je lovčeva vest ob takem primeru lahko mirna? Nikakor! Posebno ne tam, kjer so

mesojedi nujno potrebni in koristni kot selektorji in odstranjevalci bolne in manj odporne divjadi. Odpravi strupov je treba pridružiti tudi pasti stopalke! V izjemnih primerih naj bi bilo dovoljeno nastavljanje le pasti, ki divjad zaprejo ali jo na mestu usmrtiljo, torej pasti dvigalke!

Andrej Klemenc

Poročilo Inštituta za zoohigieno in patologijo divjih živali o pregledu poginulega risa, najdenega v lovišču LD Ribnica

Ris samec, težak 16,8 kg, od-rasel.

V podkožju in trebušni votlini obilo sala (kar priča o dobri kondiciji živali) in manjše podplutbe.

Prednja desna šapa: 3 cm nad zapestjem sta prelomljeni podlahtnica in koželjnica. Prelom je kompliciran (nekaj drobcev kosti je odpadlo). Vse 4 prstnice 2. in 3. prsta manjkajo. Mišičje ob zlomu je denaturirano (zelo spremenjeno, iznakaženo). V želodcu so bili 4 kremplji in delci manjkajočih prstnic, ki si jih je ris sam pogrizel.

Sklepamo, da je zlom šape povzročil trd predmet; kot edino možnost dopuščamo železno past stopalko.

Smrt je nastopila zaradi stresa, nekaj dni pred najdbo.

Zakaj navadni fazan?

V Slovenskem lovskem priročniku (izdan l. 1971), na strani 108, avtor živaloslovja divjadi imenuje fazana colchicus-a (izg. kolhikus) navadni fazan. Tega fazana so prinesli Stari Grki, ko so se vračali z bojnih pohodov s Kavkaza, s predelov ob reki Fasis (sedanje ime reke Rion) iz dežele Colchida. Zato so mu dali ime fazan (po reki) in kolhikus (po deželi).

Iz Grčije so ga dobili Rimljani. Od tu je prišel v Francijo, na Britanske otoke in na Češko. Tedaj so gojili

fazana v voljerah kot lepo-
tično ptico. Rimljani pa so
si kot veliki sladokusci na-
devanega privoščili na slav-
nostnih pojedinah.

V Evropi je bil kolhikus (fa-
zan brez bele lise okrog
vratu) mnogo stoletij edini
zastopnik sicer številnih vrst
fazanov; v XI. stoletju so
ga Čehi še vedno gojili v
voljerah. Z razvojem strel-
nega orožja pa so ga tudi
Čehi prvi začeli gojiti
kot lovno perjad. Šele po-
tem, ko je Čehom uspelo go-
jiti fazana na prostem, so ga
začeli naseljevati tudi v dru-
gih deželah. Dokler je bil
kolhikus edina vrsta doselje-
nega fazana, ni imel drugega
imena kakor fazan. Po mno-
gih stoletjih so naselili na
Britanske otoke s Kitajske
torquatus-a – kitajskega fa-
zana (okrog l. 1740). Da so
nad 1000 let poznanega fa-
zana ločili od novega nase-
ljenca, so prvega začeli
imenovati navadni fazan.
Nemci ga imenujejo po bak-
reno bleščečem oprsju tudi
Kupferfasan. V priznanje
Čehom, ki so ga prvi gojili
na prostem kot lovno divjad,
ga imenujejo tudi bö-
mische Fasan (glej knjigo
Fasanenzucht, avtor Dr. Curt
v. Wiessel, izdana leta 1927,
stran 136). V moji razpravi
o fazanu v Lovcu, letnik 1949,
ga tudi imenujem češki fa-
zan. Če ga Nemci imenujejo
böhmische Fasan, zakaj bi ga
tako ne imenovali tudi mi!
Šele 100 let po kitajcu, okrog
l. 1840, je bil doseljen versi-
color – pisanec. Njegova
domovina je Japonska. Med
zadnjimi pri nas lovnimi fa-
zani pa je bil uvožen mongo-
licus-grivnjač. Uvozil ga je
leta 1900 svetovno znani last-
nik velepodjetja z eksotič-
nimi živalmi Nemec Hagen-
beck iz Stellingena.
Tenebrosus – temni fazan pa
ni francoski fazan, temveč
varianta češkega fazana.
Kakor se pojavi albinizem
(beličnost) pri živalih, če jim
primanjkuje pigmenta (bar-
vila), tako se pojavi mela-
nizem (temna barva), če
imajo preveč pigmenta oz.
barvila. Vzgojili so ga na
Angleškem pred kakimi sto
leti, iz češkega fazana. Torej
ni to vrsta fazana, ampak
podvrsta češkega. Na naš
kontinent je prišel pred ka-
kimi petdesetimi leti.

Na 109. strani Slov. lovskega
priročnika je najbrž posegel
vmes tiskarski škrt, ko piše:
»V naravi se prve tri pod-
vrste križajo...« Ne vem,
zakaj so to podvrste faza-
nov. Edino temni fazan bi
bil lahko podvrsta, ker je
vzgojen iz češkega.

Uspešno se med seboj križajo
vse vrste in podvrste faza-
nov. Njihovi potomci so na-
prej plodni. Znana pa so
celo križanja med fazanom
in gozdno jerebico, ruševko,
divjo kuro ter obratno, da ne
omenim križanja z domačo
kuro. Vendar potomci teh
niso več plodni.

Alfonz Mazlu

Pripomba:

Čeović v svoji knjigi Fazan
(1953) deli družino Pha-
sianinae (fazani) na 12 ro-
dov. Med njimi je tudi rod
Phasianus, ki ga avtor ime-
nuje »navadni ali pravi fa-
zan«. Ko potem našteva
vrste, omenja kot prvo:
Phasianus colchicus (»obični
pravi fazan«). V oklepaju
daje Čeović tudi tuja imena
in sicer angleško (common
pheasant) ter francosko (Fai-
san commun). Oboje, skupaj
s hrvaškim, pomeni v sloven-
ščini »navadni (ali pravi) fa-
zan«.

V naštevanju podvrst te vrste
(Phasianus colchicus) sledi
Čeović angleškemu avtorju
James Lee Peters-u, ki jih v
»Checklist« navaja 42. Med
temi 42 podvrstami (ne vrsta-
mi!) navaja tudi naslednje
štiri:

1. Phasianus colchicus col-
chicus (navadni fazan),
  17. Phasianus colchicus mon-
golicus (mongolski fazan
grivar),
  36. Phasianus colchicus tor-
quatus (kitajski fazan, gri-
var),
  39. Phasianus colchicus versi-
color (pisani fazan).
- Tenebrosus pa ni podvrsta,
ampak le varieteta ali razli-
ček (Ph. colchicus colchicus
var. tenebrosus). Toliko Če-
ović.

Tudi A. Mazlu piše, da je bil
Phasianus colchicus prvotni
fazan Evrope in imenovan
enostavno »fazan«. Najprej
je bil prinešen v Grčijo, po-
tem v Francijo in Britanijo,

šele potem na Češko. Torej
bi ga morali imenovati prej
»grški«, »francoski« ali »an-
gleški« fazan kot pa »češki«.
Vendar niti eno teh imen ne
navaja Čeović, ki povzema
razne svetovne avtorje, po-
znavalce fazana (Beebe, Har-
tert, Peters). Zato tudi SLP
ne more navesti drugega
imena kakor navadni fazan.

Prof. dr. Stane Valentinčič

Divja mačka v lovišču LD Juršinci, ZLD Ptuj

Janez Pignar in Maks Raušl
sta lovca od leta 1945, zelo
požrtvovalna, posebno pri
zalaganju krmšč oziroma pri
oskrbovanju divjadi pozimi.
Zadnje dni marca 1973 sta
se zopet podala na obhod
po lovišču: od Gabernika do
Vitomarc in dalje v Derbe-
tince je 7 km. V začetku poti
sta ugotavljala, da je »klo-
basa« dolga 7 km gor ob
novi strugi Pesnice in 7 km
nazaj ob stari strugi. Vsak po
svoji strani struge sta šla.
Ko prideta v bližino gozda,
Maks z žvižgom opozori Ja-
neza, naj bo pozoren. Janez
čvrsto stisne puško in gleda
v grmovje. Kar opazi sivo,
lisici podobno žival. »Kaj
takšnega ni, da ne bi smel
ustreliti,« pomisli Janez, po-
meri in ustrelj. Strel je vrgel
žival kvišku. Kmalu bi padla
v vodo, če Janez tega ne bi
preprečil s kolom. Seveda je
bil tudi Maks takoj na na-
strelu. Ko plen potegneta iz

grmovja, ugotovita, da je
prava divja mačka.

Lovca sta doma mačko takoj
stehtala; imela je 6,85 kg, to-
rej nekako toliko kot močna
lisica. Leta 1964 je pa Janez
Toplak ustrelil divjo mačko,
ki so jo v Mostjih zasačili
in ujeli v kurniku. Tudi Mo-
stje so v lovišču LD Juršinci.
Divja mačka je velika po-
sebnost v ptujskih loviščih,
zato sta se lovca Pignar in
Raušl tudi slikala s plenom.
Vendar je slika preslabo iz-
padla za objavo v Lovcu.

T. S.

Nekoč so bile vidre...

Z nekoč in nekje se pričnja-
jo pravljice. Na žalost pa je
surova stvarnost, da že o
vrsti divjih živali govorimo:
»Nekoč so živele pri nas, a
so izumrle.« Danes je že dol-
ga vrsta živali, ki so popol-
noma zaščitene in s časom
jih bo še več.

Popolna zaščita vidre, te iz-
redno zanimive kune z živ-
ljenjskim prostorom v vodi in
ob vodi, ni slučajna. Njen
življenjski prostor se je v zad-
njih nekaj letih izredno hitro
skrčil. Naši bistri potoki in
reke so v razmeroma krat-
kem času postali umazane
in smrdljive kloake – življen-
jski prostor samo še za pod-
gane. Človekova brezobzir-
nost do narave, naravnih le-
pot in zdravega okolja ne
pozna meja. Smo za indu-
strializacijo – vendar če zbe-
remo milijarde za gradnjo

Redek gost v lovišču

Foto J. Meglič

Več sreče sem imel z gamsi...

Foto M. Hain

novih tovarn, bi morali dobiti tudi milijone za čistilne naprave, ki bi preprečevale onesnaževanje zraka in vode. Ker v naših vodah ni več rastlinja, tudi ni planktona, zato ni rib – in ker ni rib, tudi ni vider.

Ko tako hodim s puško na rami ob naših mrtvih vodah, se mi porajajo spomini na tiste lepe čase, ko so iz potokov vzletavale jate rac, ko sem na peščenih sipinah nalletel na vidrine sledove, iztrebke, ostanke nepožrtih rib – znak vidrine objestnosti. Kar milo se mi stori, ko se zavem, da je to preteklost...

Vode, ki se stekajo v Voglajno, in tudi sama Voglajna, so bile polne rib, rac je bilo še in še, pa tudi vidre niso bile redke. Sledil sem jih ob Voglajni, Slomu, Kozarici, Bezovskem potoku in Pešnici pa tudi ob ribnikih na Goričici.

Dogodek, ko sem uplenil zadnjo vidro, mi je ostal v živem spominu. Jasen januarski večer s polno luno in snežno odejo je obetal noč enako dnevu. Blizu šole je takrat tekla še neregulirana Pešnica, kamor sem bil namenjen. Ko sem zapustil šolsko dvorišče in prečkal cesto proti Dramljam, sem že zaslišal značilno pljuskanje, katerega sem iz izkušnje tako dobro poznal. Rahlo in previdno sem se bližal potoku, v katerem je zganjala svoje vragolije vidra. Pihala je in puhala, da je voda v tolmunu divje valovala. Slutil sem, kje je, nisem je pa mogel videti, ker mesečina v tisti del struge ni prodrla. Precej globoka struga, gosto jelševje in vrbje so mi to onemogočili. Slišal sem, kako je pod menoj v strugi vidra zaplavala pod led in nadaljevala lov pod njim v smeri toka. Potok je bil v tem delu

izredno vijugast in bregova zaraščena, zato sem pohitel kar v ravni črti nizdol, da bi vidro prehitel. Pri Bohorčevem kozolčku, kjer se je nad vodo sklanjala stara košata vrba in kjer se je v Pešnico izlival potoček izpod Razkož, sem se ustavil. So točje in plitvina z brzico sta tam preprečili zaledenitev potoka. Odsev lunine svetlobe v vodi je bil čudovit – vsa srebrna je Pešnica tam brzela proti Voglajni. Nisem čakal dolgo. Značilen šum pod ledom v strugi mi je dal slutiti, da se bo vidra zdaj zdaj pojavila na nezaledeneli in osvetljeni plitvini. Pa se je res in prav tam sem jo prestregel z dobro pomerjenim strelom. Voda se je penila od vidrinega smrtnega boja. Ko sem se z brega spustil k strugi, da bi jo pobral, se je z zadnjimi močmi potegnila nazaj pod razmeroma debelo ledeno skorjo in nato je vse utihnilo. Ves razburjen in razočaran sem nekaj časa prisluškoval, a se ni nič zganilo.

Kaj zdaj? Nekaj je treba ukreniti!

Pohitel sem domov in v drvarnici poiskal sekiro za sekanje ledu, vzel železne grablje, se oborožil še z baterijo in svečo, pa hajdi nazaj za vodo iskat dragoceni plen. Ob pozni nočni uri v ostrem mrazu sem z vso ihto sekal led pod vrbo, drezal z grabljami pod led in vrbove korenine – nič in zopet nič! Po razmeroma dolgem naprežanju sem se ves moker, prezebel in razočaran vrnil domov. Tisto noč ni bilo nikakršnega spanja, kar premetaval sem se in sanjal o vidri... Neprepan in ves zmečkan sem zjutraj slabe volje vstal ter odšel v službo, kjer pa menda nisem bil preveč koristen. Po službi sem alarmiral lovskega prijatelja Milana, ki je takoj prišel oborožen z dolgim kavljem, ki si ga je izposodil pri gasilcih. Razsekala sva ves led pod vrbo – delala sva trdo in vztrajno, vendar se nama je izplačalo. Milan je nazadnje s kavljem le otipal nekaj mehkega in potegnil izpod ledu krasnega vidrinega samca.

Ernest Rečnik

Fotoamater

Naša dežela v očeh češkega lovca

Iz Prage se je oglasil s krajšim dopisom in nekaj fotografijami za glasilo Lovec naš prijatelj in velik ljubitelj narave Mirko Hain, ki je doslej že nekajkrat obiskal našo deželo kot turist. Po naših krajih in planinah je lani »lovil« v svoj objektiv poleg naravnih lepôt tudi divjad. Svoje občutke in navdušenje nad lepôtami naše ožje domovine je strnil takole: »Dežela čudovite narave, očarljivih gora, planin – tako sem občutil vašo Slovenijo.« Sicer pa pogledimo, kaj nam piše o svojem počutju pri nas.

Uredništvo

Slovenija me je očarala že pred leti. Po štiriletnem presledku se mi je znova ponudila priložnost za obisk – tokrat Triglavskega narodnega parka, ki sem ga poznal samo iz publikacij, prospektov in zemljevidov. To je bilo moje drugo srečanje s svetom Julijcev, ki pa žal tudi to pot ni najbolje uspelo. Vzrok je bilo slabo vreme in pa seveda prekratko odmerjen čas. Pa vendar; čudovit kos vaše dežele, kjer se za gozdno mejo dvigajo strmi apneni skladi in svetijo ostri vrhovi gora. Upam, da ga bo uspelo učinkovito zavarovati prej, preden ga bodo uničili negativni vplivi »civilizacijske ekspanzije«.

Tri tedne sem intenzivno doživljal vašo naravo. Mnogo premalo, da bi se mi v celoti izpolnilo vse, kar sem želel – hkrati fotografirati divjad, planinsko cvetje in planine, za kar je potrebno kar največ lepega vremena in srečnih naključij. Tako sem se le enkrat srečal s srnjadjo. Več sreče sem imel z gamsi. Ko sem hodil pod Stolom na poti proti Ljubelju, sem se znašel sredi tropa kakih tridesetih gamsov. Med škofjo Loko in Crngrobom pa se je za mojo malico pozanimal celo dolgouhi zajček.

Med kratkim bivanjem v Sloveniji sem spoznal precej lovecev. Ne spominjam se sicer njihovih imen, vendar

pa sem občutil, da so nas združevale skupne simpatije do planin in divjadi. Zelo sem jim hvaležen za tovariško popoldne, ki sem ga preživel z njimi v lovski koči na Lubniku. Zame kot gozdarja je bil v Sloveniji preživeti čas veliko in zelo prijetno doživetje.

Vsem češki gozdarski pozdrav »Lesu zdar!«

Mirko Hain

Mladi pišejo

Med Škofjo Loko in Crngrobom...

Foto M. Hain

Obiskal nas je lovec

Zima je, narava počiva in nam mladim radovednežem se zeha, ko je vse pusto in prazno. Še snega ni, da bi pokrili rjave zaplate po travnikih. Ker pa se naravoslovni krožek ukvarja z odkrivanjem naravnih lepote in zakonitosti, smo povabili v šolo lovca Polajnarja. S seboj je prinesel lepo zbirko diapozitivov. Govoril je v prijetnem, šaljivem tonu. Hitro sta nam minili dve uri.

Lov je nekaj, kar je človek poznal od svojega učlovečenja dalje. V začetku je bil lov nujen za preživljanje in so se z njim ukvarjali vsi. Že v antiki pa postane zabava. V fevdalizmu, mračni in nazadnjaški dobi, so lovili le graščaki. Kapitalizem je lov dovoljeval tistemu, ki je plačal zakupnino. In že smo v današnjem času. Danes je lov gospodarska panoga in dovoljen vsakomur, ki je za to sposoben. Danes, ko je narava tako ogrožena, je pomemben odnos lovca do nje. Lovec je gojitelj in zaščitnik živali. Kdor hoče biti lovec, mora opraviti lovski izpit. Slabi lovci pa naredijo več škode kot korist. Današnja družba predpisuje hude kazni divjim lovcem. Lovci gojijo med seboj tovarštvo in plemenit odnos do narave. Postrelijo predvsem tiste živali, ki niso zdrave.

Spomladi lovci nosijo sol, ki je potrebna za zdrav razvoj divjadi. Solnice so na skritih krajih. Lovci gradijo krmilnice in skrbijo za krmilnjo. Pod košato smreko lahko vidite šop sena, detelje ali vej – s posušenim listjem seveda. To so vejniki, ki jih lovci pripravijo poleti.

Za opazovanje divjadi imajo visoke preže. Kaj je to?

Na drevesih, od koder imajo dober razgled, napravijo hišice. Iz prež preštevajo divjad, ocenjujejo kakovost, izbirajo živali za odstrel.

Lovec lovi zato, da doživi kaj lepega. Pomlad je čas za lov na petelina. Veliki petelin lovcem najbolj burka srce. Lovec, ki sliši petelinovo petje, tega nikdar ne pozabi. Kdor ga ustrelji, občuti hkrati

srečo in žalost. Petelinova pesem je klepanje in brušenje.

Od 16. aprila do 15. junija je čas za lov na ruševca. Njegova pesem je gruljenje, s katerim dvori samici, in pihanje, ki izraža petelinovo borbenost.

Lovci, ki hočejo loviti, morajo vsako leto na preizkušnjo pušk.

Le enkrat sem se srečal s srnjadjo...

Foto M. Hain

Pri lovu veljajo tudi razni običaji. Ko kdo ustrelj žival, mu čestitajo, dajo vejico, ki jo pomočijo v živalsko kri in zataknejo za klobuk. Nekateri divjadi dajo v usta poslednji grizljaj. S tem pokažejo spoštovanje do nje. Lovca spremlja pes, ki je zelo navezan na gospodarja. Koliko lepega doživi lovec, nam je tovariš Polajnar lahko le skopo prikazal z diapozitivi. Narava je tako lepa; že tisočkrat sem opazovala iste stvari, pa se nisem naveličala. Sedaj je zelo ogrožena in zato je naloga vseh, posebno pa nas mladih, da jo varujemo pred uničenjem!

Rozalija Mohorič,
prirodoslovni krožek
osn. šole Petra Kavčiča,
Škofja Loka

Lovska organizacija

Obsežne naloge Lovske zveze Postojna

V januarju 1974 je bil občni zbor LZ Postojna. V svojem referatu je predsednik LZ Franc Bittner podrobno analiziral naloge pri gojitvi divjadi. V razpravi je bilo izraženo enotno mnenje, da z jelenjadjo ni moč uspešno gospodariti na površini enega samega lovišča. Pred nedavnim je bilo s predstavniki LZ Notranjske dogovorjeno, da se izdelata skupen lovsko-gospodarski načrt, ki bo

usklajen z gozdarskim in kmetijskim gospodarjenjem in katerega cilj naj bo ohranitev naravnega okolja v predelu Javornikov, Snežnika in Nanosa. Na posvetu o tem načrtu naj bi sodelovali predstavniki: LZ Notranjske, Zavoda za gojitev divjadi »Jelen« — Snežnik, Republiškega sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo SRS, Gozdnega gospodarstva Postojna, LZ Postojna in strokovnjaki posamezniki.

Občni zbor LZ Postojna je sprejel naslednje sklepe:

1. Do konca februarja bodo na bazenskih posvetih obravnavali zlasti: gojitev divjadi in poenotenje gospodarjenja, gospodarjenje z lovišči s posebnim poudarkom na vnovčevanje divjadi, uskladištev pavšalov za tuje lovške goste.
  2. Začete dogovore med lovskimi družinami za uskladištev gospodarjenja z divjimi prašiči je treba nadaljevati.
  3. Zaščititi se velika raca mlakarica na vsem območju LZ Postojna za dobo 2 let. LZ Notranjske naj bi solidarnostno sodelovala pri tej akciji in sprejela enak sklep.
  4. Podpira se akcija LD Javornik za gojitev gamsov. LZ Notranjske naj bi v to akcijo vključila tudi svoje lovške družine, ki mejijo na lovišče LD Javornik. Odstrel gamsov v tem predelu do nadaljnjega ne bi bil dovoljen.
- Dne 24. 1. t. l. je bila prva seja upravnega in nadzornega odbora LZ Postojna. Predsednik LZ je ponovno Franc Bittner, podpredsednik ing. Zvone Nastran, predsednik nadzor. odbora LZ pa Edmund Macarol. Za pomoč pri opravljanju obsežnih nalog je upravni odbor formiral sedem komisij.

Jože Simšič

Lovske družine Žalec, Velenje in Polzela skupno na divje prašiče

Zadnja leta so črnuhi stalni gostje v revirjih ob tromeji teh družin. Pobudnik skupnega lova, 2. 12. 1973, je bila žalska družina. Vreme je bilo lepo zimsko, ravno prav snega in živo srebro 17 stopinj pod ničlo. Pri Glušiče-

vem mlinu se nas je zbralo nad 80 lovcev in gonjačev ter lep trop psov.

Pogon se je začel uro po tem, ko je lovovodja obrazložil načrt skupnega lova. S stojšči smo zastavili revirje Brezove, Sevnika in Trnavce. Znak za začetek pogona je bilo nekaj zaporednih strellov, zadonel je tudi lovski rog in že se je začela pesem gonilcev. Gonjači so pognali s treh strani. Strel je veljal lahko le črnuhu in lisici.

Okoli poldneva smo se napolnili na zborna mesta s plenom: 3 divji prašiči in 6 lisic. Pred pozdravom lovini so se lovci navdušeno pogovarjali med seboj o doživljajih na lovu. Prvi je videl osem črnuhov, drugi dvanajst, tretji štirinajst itd. Dejstvo je, da jih je bilo res precej, vendar so najbrž nekateri videli ene in iste prašiče po dvakrat. Z nami na lovu so bili tudi inozemski lovski gostje. Eden med njimi, ki je uplenil prašiča, je navdušeno zatrdjeval, da tako lepega lova že dolgo ni doživel. »Zadnji pogon« je minil ob vročih kranjskih ter domačem vinu. Lovci treh družin so se spoznavali med seboj. Dosežen je bil namen, da vez med tremi sosednjimi LD postane krepkejša.

K. K.,
LD Polzela

Srebrni jubilej LD Gorica

Dne 23. septembra 1973 je LD Gorica slavila 25-letnico svojega obstoja in ob tej priložnosti razvila svoj prapor. Ob ustanovitvi leta 1948 je štela 16 članov, sedaj jih ima 73.

Začetek ni bil lahek, predvsem ne zato, ker na Goriškem ni bilo večje lovške tradicije. Pod italijansko okupacijsko oblastjo je prevladoval zakupniški sistem in pravico do lova so imeli predvsem tujci. Domačini so se zato zatekali k divjemu lovu. Dediščina, ki jo je LD Gorica dobila v lovstvu, res ni bila zavidanja vredna. Potrebno je bilo ogromno napora in potrpežljivosti, da je LD dosegla to, kar ima danes.

Ob ustanovitvi LD Gorica so

bila goriška lovišča domala prazna. Pričeli so z vlaganjem žive divjadi, predvsem fazanov. Tudi pri zajcih so ob zmernem odstrelu dosegli v nekaj letih razmeroma dober stalež. Toda v zadnjem času redčijo divjad moderni agrotehnični in agrokemični ukrepi, predvsem na plantazah, urbanizem in turizem pa krčita lovišče. Zanimanje za lov kot šport pa vse hitreje narašča in število lovcev se hitro večja, kar bi morala biti tema bodočih razmišljanj. Z raznimi ukrepi in nesebičnim delom je LD Gorica doslej ustvarila marsikaj, kar naj bi v bodoče znala tudi ohraniti. Člani LD Gorica se zavedajo svojih bodočih nalog, ki so predvsem v skrbi za ohranitev zdrave narave. LD Gorica v celoti podpira načela Lovske zveze Slovenije za bodoči zakon o varstvu, gojitvi in lovu divjadi ter upravljanju lovišč.

-vec-

Zahvala Lovski družini Polhov Gradec

Na povabilo Lovske družine Polhov Gradec v lanskem lovskem letu me je Klub prijatelj lova določil, da grem k njim na svojega prvega srnjaka. Že ob prihodu v Črni vrh, kjer je bil lov, so me člani LD izredno prijazno sprejeli. Od prvega trenutka sem se med njimi počutil kot med starimi lovskimi prijatelji, saj jim je bilo gostoljubje glavna skrb. Lahko rečem, da so bili do mene — lovskega brata in brata po narodnosti — posebno pozorni. Zato naj velja moja prisrčna zahvala in najiskrenejši LOVSKI ZDRAVO vsem nesebičnim in prijaznim lovcem LD Polhov Gradec, predvsem pa njihovemu starešini Marjanu Tavčarju!

Mirko Kelih, Celovec

Ali je samo tajnik LD pozabil na lovsko etiko?

V mariborskem »Večeru« je bil 14. 2. t. l. objavljen članek »Pozabili so na lovsko

etiko«. V glavnem je vsebina naslednja:

V začetku januarja so se zbrali v Ivanjkih vodilni člani LD Viktor Pintarič, Ivan Petovar, Janez Lesjak in drugi z namenom, da se maščujejo srnjadi. Tega dne je po lovskem zakonu veljala že peti dan varstvena doba na to plemenito divjad. Pokončali so več srn. Pozabili so, da tudi zanje velja zakon o lovstvu in da je srnjad splošno družbeno premoženje. Prav ti lovci, ki se vedno trkajo na prsi o svoji visoki lovski zavesti, bodo za to dejanje odgovarjali in bodo tudi primerno kaznovani. Člani LD Ivanjki, ki nam je gojitev divjadi glavna skrb, se sprašujemo, ali je sploh možno imeti take ljudi v lovski družini in ali imajo sploh še pravico nositi lovsko orožje?

Dne 19. 2. t. l. je bil v »Večeru« objavljen odgovor predsednika LD Ivanjki Konrada Pintariča. Med drugim je napisano: Moram reči, da me je kot lovca in predsednika LD takšno pisanje močno prizadelo, saj se nikakor ne čutim krivega. Res je sicer, da smo srnjad streljali v lovopustu, torej v varstveni dobi. Vendar je to krivda našega tajnika, ki nam je zagotovil, da je družina dobila dovoljenje, da lahko streljamo srnjad, dokler ne izpolnimo odstrelnega načrta oziroma do 15. januarja. Mi smo temu zagotovu verjeli, vendar sedaj kaže, da tajnik takšnega dovoljenja ni imel. Želim poudariti, da lovcev ne zadeva nobena krivda, saj smo srnjad streljali v prepričanju, da imamo dovoljenje. To zadevo bomo sedaj do dobra preiskali in lahko zagotovim, da do podobnih primerov ne bo več prišlo.

***

Lovsko javnost zanima, kakšen bo rezultat preiskave v LD Ivanjki in kdo bo nosil krivdo za uplenjeno srnjad v lovopustu. Pristojnim v lovski družini in pri Zvezi lovskih družin Ptuj bi se priporočili za stvaren, zadovoljiv odgovor v naši reviji Lovec.

I. C.

Oktet LD Sodražica se bo udeležil srečanja lovskih pevskih zborov v Globokem. Glej Lovec, št. 12, marec 1974, stran 371!

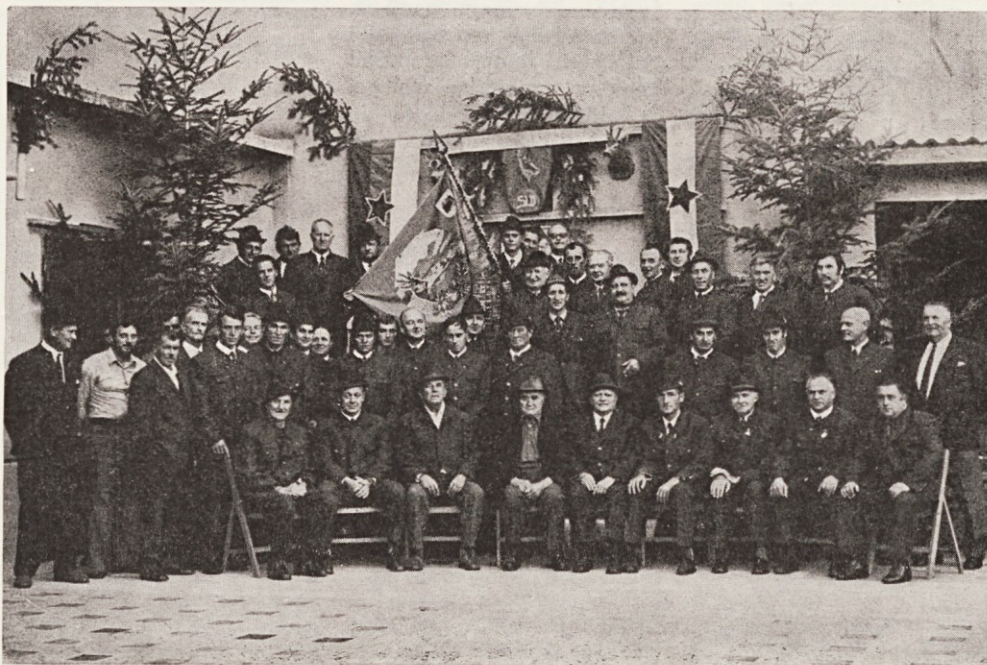
Jubilanti

Saša Kovač – sedemdesetletnik. Kdor srečuje tega neutrudnega lovskega in kinološkega delavca, skoraj ne bi verjel, da se je v letošnjem

marcu namenil pogledati, kako kaj teko lovske reči v osmem življenjskem desetletju. Celo kadar ga sredi temperamentne, živahne in nazorne pripovedi goljanskih, barjanskih lovskih in gornjskih štorij ter eksplozivnega in nalezljivega smeha resnični križ opomni na posledice let Dachaua in Buchenwalda, nič ne kaže, da življenjska jesen prinaša kako pozebo. Zasluge jubi-

lanta poznajo mnogi slovenski lovci in kinologi. Vedo tudi, da se njegova vedra in zgovorna družabnost prav lepo ujema z njegovo podjetno delavnostjo. Polovico življenja je član zelene bratovščine in je ustanovni član kar štirih lovskih družin – Sodražice, Lipljenja, Golega in Viča. Res je, da je bila njegova trocevka kar precej strupena, saj je položila na dlako in perje lepo število

Lovska družina Gorica, del članov, s svojim praporom

Saša Kovač

Alojz Gaber

Anton Kos

trofej. Toda kot človek z izrazitim organizatorskim darom je znal zasukati rokave tako v merilu lovskih družin kot tudi v širšem obsegu. V LD Golo, kjer je bil 9 let tajnik in blagajnik, je vodil gradnjo lovske kočice v Sivih dolinah; v LD Vič, kjer mu tudi ni ušla tajniška funkcija, pa se v upravnem odboru še vedno trudi z blagajno. Po vojni je opravil veliko garaškega dela, za katerega obiskovalci prirediteljev komaj vedo: med drugim je bil med organizatorji več lovskih oziroma kinoloških plesov in je odločilno poprijemal pri domala vseh mednarodnih razstavah psov pri nas. Zato si je zaslužil vsa kinološka odličja in znak za lovske zasluge ter je še danes predsednik nadzornega odbora Kinološke zveze Slovenije.

Jubilantu naše iskrene čestitke, še veliko zdravih, vedrih let in mnogo lovskega blagrat!

Lovska družina Vič

Alojz Gaber-Dedi, daleč po Prekmurju znani lovec, sedaj član nadzornega odbora naše LD, praznuje svojo 70-letnico še vedno klen in zdrav. Rojen je bil 13. maja 1903 v Serdici kot sin kmečkih staršev. Že kot mladenič ga je leta 1921 takratni zakupnik lovišča Friderik Horvat, kmet iz Serdice, navdušil, da se je vključil v zeleno bratovščino.

Lovec je bil vse do prihoda okupatorja, ki ga je kot za-

vednega Slovenca leta 1942 vlačil po zaporih v Radgoni, Mariboru, Ptuj in Borlu. Tudi za našega jubilara so lepši časi nastopili šele po osvoboditvi domovine.

Leta 1945 je bil soustanovitelj lovske družine v Serdici, ki se je pozneje združila z LD Rogašovci. Vseskozi je opravljal razne lovske funkcije, zlasti dolgo je bil gospodar LD. S svojim neutrudnim delom je mnogo pripomogel predvsem pri gojitvi divjadi, v kinologiji s svojo psarno, pri vzgoji mladih lovcev, gradnji lovskega doma itd. Še v jeseni njegovega življenja ga najdemo povsod, kjer je treba poprijeti za dobrobit lovstva.

Za izrecne zasluge v lovski organizaciji je prejel številna pismena priznanja in pohvale ter odlikovanja: znak za lovske zasluge, red za lovske zasluge II. stopnje in srebrni znak za kinološke zasluge. Priljubljenemu jubilaru še obilo krepkega zdravja in da bi še mnogo let pohajal v našo lepo naravo!

Člani LD Rogašovci –
L. Š.

Anton Drugovič je 17. januarja letos praznoval svojo 50-letnico. Zgodaj se je posvetil naravi, zgodaj je odkril svet plemenitosti in omamnosti. Malokdo bi verjel, da je naš Tone 50-letnik, na prelomnici življenja. Dolegletni gospodar naše LD ostaja še naprej agilen, krepak in izredno dinamičen.

Njegova ljubezen do skrivnostnega sveta gozdov in divjadi je edinstvena. Simbol si nam zvestega družabnika in gospodarja, simbol človeka s toplimi vrlinami. Merilo tvojih zaslug ni samo tvoje lovsko odlikovanje, temveč pred nami razgrnjeni uspehi. Lovski tovariši ti ob jubileju iz srca čestitamo, z željo, da bi ostal med nami zdrav in zadovoljen še mnogo let.

LD Krško – S. B.

Anton Kosu, rojenemu 20. januarja 1904, so rojenice ob zibelki prerokovale, da bo postal navdušen član zelene bratovščine. Tako nosi jubilarntovski krog z navdušenjem že nad 45 let.

Dragi Tonči, ob tvoji 70-letnici ti iskreno čestitamo in želimo še mnogo zdravih let.

Člani LD Šenčur

**Iz LD Lenart
v Slovenskih goricah**

Franz Kaube, član nadzornega odbora, je praznoval 13. 3. 1974 svojo petdesetletnico. Ljubezen do narave ga je privedla v zeleno bratovščino, zato ni čuda, da skoraj ves svoj prosti čas posveti lovu oziroma čuvanju divjadi. Kot lovca in človeka, polnega humora in vedrine, ga cenijo domači in okoliški lovci.

Jože Letonja, član LD, pa se je 24. 3. 1974 srečal z Abrahamom. Kot vesten lovec in

gojitelj divjadi je več let deloval kot član uprav. odbora. Plodno je bilo njegovo delo, dokler kruta usoda ni prekinila njegovega delovanja. Toda kljub tegobam ga še vedno najdemo na skupnih lovih in marsikatero delo je povezano z njim.

Obema jubilaroma še mnogo let zdravja, obilo zadovoljstva in lovskega blagrat!

Člani LD Lenart

V spomin

Alojz Rabzelj – številni lovci in drugi znanci ter prijatelji smo ga 25. maja 1973 spremlili na zadnji poti na pokopališče v Raki. Smrt ga je v 64. letu starosti odtrgala z njegove kmetije na Smedniku, iz sredine lepega lovišča LD Raka, katere dolgoletni član je bil. Naravno je cenil kot kmet in lovec. Vestno je izpolnjeval svoje dolžnosti in krmil divjad z veliko ljubeznijo, posebno v najhujših zimah. Pogreba so se udeležili lovci LD Raka in LD Bučka s praporom. Ob odprtem grobu se je od pokojnika poslovil tovariš J. Kranjc. V zadnji pozdrav mu je zadonel lovski rog, jeknila lovska salva in krsto so pokrile zelene smrekove vejice. Dragi Lojze, naj ti bo trajen spomin!

Člani LD Raka

Alojz Fišer, višji gozdarski tehnik v pokoju in častni član naše LD, se je 23. 12. 1973, v 83. letu starosti, za vedno poslovil.

Kot koroški rojak je sprva opravljal svoj poklic v območju Pliberka, nato Podpece, od koder se je leta 1921 preselil v Radovljico. Tu je skoraj četrto stoletje upravljal Turnove gozdove. V času NOB se je izkazal zavednega Slovenca.

Po osvoboditvi je vodil gozdno upravo v Kranju, Škofji Loki in končno na Bledu, kjer je bil leta 1952 upokojen.

Sodeloval je ob ustanovitvi LD Radovljica in kot dolgoletni član UO prizadevno skrbel za vzgojo lovskih psov. Odlikovan je bil z znakom za lovske zasluge, LD Begunjščica pa mu je v znak priznanja za uspešno dolgoletno delo podelila častno diplomu.

Pogreb z lovskimi častmi je pripravila naša LD, ob odprtem grobu pa mu je spregovoril njegov dolgoletni sodelavec Miloš Kelih.

Tovariša Fišerja bomo ohranili v častnem spominu.

LD Begunjščica

Iz LD Pernica

Ivana Vogrina smo spremili na zadnji poti 19. 4. 1973. Zapustil nas je v 75. letu življenja, še vedno poln načrtov in delovne vneme. Po osvoboditvi je bil med organizatorji naše LD in kasneje mnogo let član nadzornega odbora LD. Četudi je bil na svoji kmetiji močno zaposlen, je le našel čas za gojitev divjadi in lovske organizacije.

Ferdo Lorber, soustanovitelj, dolgoletni in zaslužni član LD, se je za vedno poslovil 6. 6. 1973. Član zelene bratovščine je bil nad 50 let, umrl pa je v 78. letu starosti. Kot zaveden Slovenec je tudi sodeloval v NOB. Bil je trden kmet, vendar je našel

čas, da se je razvedril med lovskimi tovariši.

Oba priljubljena člana smo pokopali z lovskimi častmi. Naj jima bo lahko domača gruda, ki sta jo kot kmeta in lovca ljubila z dušo in srcem!

LD Pernica

Anton Gojkovič, dober lovski tovariš in član naše LD, je umrl 2. 12. 1973, v 72. letu starosti. Na zadnji poti so ga pospremili njegovi lovski tovariši in prijatelji. V slovo mu je zadonel lovski rog in v poslednji pozdrav so mu jeknile lovske puške.

Naj mu bo lahka domača zemlja!

Lovci LD Dravinja
– Majšperk

Tonka Tehovnika, mladega lovca in očeta nedoraslih otrok, smo 24. 12. 1973 spremili z vsemi lovskimi častmi v večna lovišča. Pokojni je dorastel v osrčju prelepega tehovškega revirja. Vzljubil ga je, se kot brakir udeleževal jesenskih pogonov in postal lovec. Usoda in nesrečno naključje pa sta hotela, da se je moral za vedno posloviti od vsega.

Mirno počivaj v okrilju svojih ljubljenih katarinskih in tehovških gozdov!

LD Medvode – Z. J.

Jože Krivec, član zelene bratovščine od leta 1925, je umrl 9. 7. 1973, v 74. letu starosti.

S teboj, dragi Pepi, smo izgubili enega izmed veteranov naše LD. Lovec si bil v Trnovskem gozdu, vseskozi služboval v gozdovih in tudi v NOB si se v gozdovih boril za pravično stvar. Tako si bil tako rekoč vse življenje med divjadjo, ki ti je bila tako pri srcu. Kljub trpljenju v življenju in tragediji v družini si bil vedno nasmejan.

Službo honorarnega lovskega čuvaja si opravljal vestno in z veseljem. Komaj si spet uredil dom na Lokvah, te je odpoklicala Morana, boginja smrti. Naj bo spomin nate vedno živ med nami!

Lovci LD Čepovan

Janez Slabe, član in častni član LD Logatec, 20 let vzoren lovec, je v 67. letu starosti umrl. Uspešno je sodeloval v družbenih in političnih organizacijah, zelena bratovščina pa mu je vedrila življenjsko pot. Člani LD in številni občani smo se od njega poslovili 26. 1. 1974 z lepim lovskim običajem.

Dobrega lovskega tovariša bomo ohranili v trajnem spominu.

Lovci LD Logatec – P. J.

Lojzeta Ribiča, ustanovnega člana in predsednika nadzornega odbora LD, odlikovanca iz NOB, smo 25. 11. 1973, v 65. letu njegove starosti, spremili k zadnjemu počitku. Že kot deček je čutil veliko veselje do lova, vendar se

mu je želja postati lovec izpolnila šele po osvoboditvi. Od njega smo se poslovili z vsemi lovskimi častmi na pokopališču v Izlakah domači in sosednji lovci, številni prijatelji, borci, gasilci in drugi. Zglednemu lovcu in tovarišu trajen in časten spomin!

LD Mlinše

Franca Božiča iz Podgorja nam je zahrbtna bolezen iztrgala v 62. letu njegove starosti. Na zadnji poti smo ga spremili 29. 12. 1973. Bil je soustanovitelj LD Zabukovje, njen večletni blagajnik in revirni čuvaj. Vestno je izpolnjeval svoje dolžnosti do LD in ves prosti čas posvetil lovstvu. Sodeloval je tudi v NOB in bil vsepovsod priljubljen in dobrodošel.

S tvojim odhodom, dragi Franci, smo izgubili vestnega, vedno razpoloženega, poštenega in za družbo nepogrešljivega člana. Vedno se te bomo spominjali.

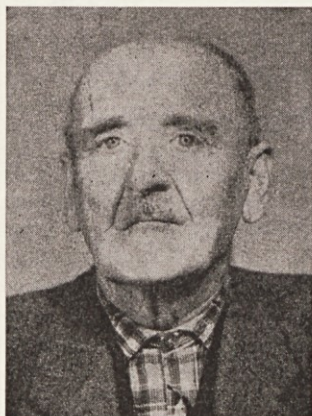
Lovci LD Zabukovje
– Sevnica

Franč Šušter, soustanovitelj, član in večletni lovski čuvaj LD Hrastnik, se je 28. 6. 1973 za vedno poslovil. Namesto da bi mu skoraj čestitali za 70-letnico rojstva, mu je v zadnji pozdrav ob odprtem grobu zapel lovski rog. Rojen je bil v številni rudarski družini in se je mral že s 14. letom zaposliti v steklarni in kasneje v rudniku.

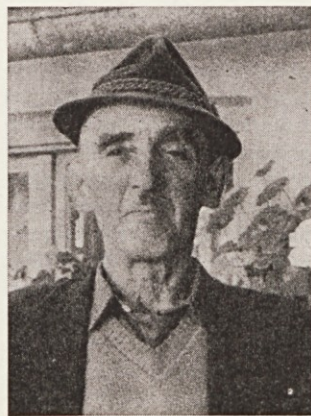
Alojz Fišer

Ferdo Lorber

Anton Gojkovič

Jože Krivec

Pri vsem težkem življenju pa je že kot otrok spremljal svojega očeta v lovišče in tako vžljubil lov in divjad. Nad 50 let mu je plemenito srce poganjalo po žilah lovsko kri. Za njegovo plodno udejstvovanje ga je LZS odlikovala z znakom za lovske zasluge. Dragi Franci, hrastniški lovci se ti za plemenito delo, odkritosrčnost in tovarištvo lepo zahvaljujemo. Ostal boš med nami v najlepšem spominu!

Lovci LD Hrastnik

Alojz Dolšina – Samo 46 let življenja mu je bilo, ko ga je po 15-letnem udejstvovanju v lovstvu kruta smrt iztrgala iz LD Velike Lašče. Rihtarjev dom na Brankovem je tako postal prazen. Na njem je ostala le zvesta skrbnica Franca. Lojze je skrbel za napredek kmetije, sodeloval v družbenih organizacijah in dosegal uspehe tudi kot kooperant s kmetijsko zadruho. Toda najbolj pri srcu mu je bilo delo v lovišču. Sedaj Lojzeta ni več. Odšel je v večna lovišča k svojemu očetu, katerega smo kot lovca ustanovitelja naše LD pospremili k zadnjemu počitku pred tremi leti.

Kako priljubljen je bil naš Lojze, je dokazala udeležba tisočglave množice njegovih znancev, prijateljev in domačih ter tujih lovcev na pogrebu. Pokopali smo ga z lovskimi častmi, 20. januarja 1974, v Velikih Laščah.

Lovci velikolaške LD

Franca Debevca je zahrbtna bolezen leto dni priklenila na bolniško posteljo, dokler ni decembra 1973 odšel v večna lovišča. V 41. letu njegove starosti smo ga položili v prerani grob ob zvokih lovskega roga, streljih in petju, ki ga je tako ljubil. Zapustil je ženo in dva nedoletna sinova. – Dragi Franc, v miru počivaj v vznožju slivniških gozdov in za vedno ostani v najlepšem spominu begunjskih lovcev!

LD Begunje pri Cerknici

Lovska kinologija

Vsem kinološkim sodnikom!

(Nekateri sodniki niso prejeli okrožnice o sestavljanju poročil za LOVCA, ki smo jo razposlali 28. 9. 1973, nekateri pa so na njeno vsebino že tudi pozabili. Zato jo – nekoliko skrajšano – objavljamo.)

LOVEC je revija za lovstvo in kinologijo. Torej je med drugim njegova naloga, da pri naša kinološke članke, ki naj bi s svojo zanimivo vsebino lovce čimbolj pritegnili, izobraževali in vzgajali.

Naše uredništvo se skladno z naročilom občnega zbora LZS obrača na kinološke sodnike, da bi kot strokovnjaki prispevali svoj delež pri uresničevanju te naloge.

Poročila o preizkušnjah in tekmah naj bi bila zanimiva in poučna za vse, ki se zanimajo za šolanje psov, ne samo za nastopajoče. Kinološki sodnik naj bi v poročilu obravnaval najznačilnejši primer uspešnega ali neuspešnega nastopa s psom in konkretno navedel, kako priti do takšnega uspeha, oz. zakaj so pri delu psa takšne napake.

Poročilo za LOVCA naj ne bi bil enostavno duplikat zapisnika o preizkušnji, telesnem ocenjevanju ipd. za Kinološko zvezo. Revija LOVEC ni kinološki bilten, v katerem bi lahko objavljali podrobne informacije o vsakem vodniku in psu. Sodnik naj bi v LOVCU objavil samo nekaj najboljših nastopajočih psov in vodnikov, teže poročila pa naj bi prenesel na najizrazitejši pozitivni ali negativni primer, npr. odlična stoja, slabo delo na zajčjem sledu, kratka gonja itd. Sodnik naj bi v takem primeru navedel, kako je vodnik vzgajal in šolal psa, da je dosegel tak uspeh, ali kako bi vodnik moral ravnati, da pes ne bi imel take napake, oz. kako bi jo odpravil.

Nekatere preizkušnje karakterizirajo na splošno določene kvalitete, ali pa tudi negativnosti nastopajočih psov in vodnikov. V takih primerih bi sodnik lahko tudi na splošno opisal, zakaj uspehi oz. neuspehi. Premalo je samo grajati ali pohvaliti! Vse to naj bi bilo opisano čim nazorneje, konkretno, metodično otipljivo, da bi lovec-bralec lahko sam uporabil v praksi. Pri poročanju je tudi treba upoštevati, da velik del naših lovcev kinološko ni izobražen, ne pozna kinoloških predpisov, pravilnikov ipd. Zato je umestno pojasnjevanje. Določen uspeh v tej smeri bomo vsekakor dosegli z zanimivejšimi poročili kinoloških strokovnjakov-sodnikov.

Poročila naj bi bila kratka, poučna, vendar so dobrodošli tudi obsežnejši, dobro obdelani primeri, ki bi jih objavljali kot kapitalne članke na sprednjih straneh LOVECA.

Za takšne članke se še posebej priporočamo (primer članek B. Sežuna »Uporabnostna preizkušnja ptičarjev v Prekmurju in še kaj«, Lovc 3/73).

Dodatek: Z ozirom na priporočila o ocenjevanjih, preizkušnjah in tekmah psov z veliko zamudo, apeliramo na sodnike, da nam poročila dostavijo čimprej po prireditvah. Še vedno velja sklep, da je treba uredništvu poslati poročilo v 15 dneh po prireditvi. Pripominjamo, da moramo gradivo, ustrezno pripravljeno za tisk, oddati v tiskarno 30 dni pred izidom številke.

Za vaše razumevanje in sodelovanje se vam zahvaljujemo.

Uredništvo

Prijavljene paritve

Vsi navedeni psi plemenjaki in plemenjakinje so uspešno opravili preizkušnjo.

Balkanski goniči (JRGb):

Brnjo (Cigo), 11950 – Hela Meninska, 10001. Leglo 9. 3. Rejec Janez Tešar, Škerjančevo 1, Radomlje.

Resasti istrski goniči (JRGri):

Atoš, 2065 – Bizara, 1742. Leglo 27. 4. Rejec Vlado Ogrizek, Kostrivnica, Podplat.

Ari Izvirski, 2073 – Aska, 2082. Leglo 18. 4. Rejec Tone Žgajnar, Dolenjska 40, Ljubljana.

Dren, 60005 – Tara, 2057. Leglo 1. 4. Rejec Jože Kresal, Golijev trg, Trebnje.

Posavski goniči (JRGp):

Dik, 10014 – Desa, 10103. Leglo 14. 3. Rejec Matevž Strnad, Mala vas, Videm – Dobrepolje.

Kič, 10106 – Šara Golavška, 10099. Leglo 7. 4. Rejec Albert Šmid, Kovinarsko nasel. 4/a, Trbovlje.

Lasov, 14516 – Bistra, 10115. Leglo 8. 4. Rejec Ančka Udo- vič, Unec 115, Rakek.

Kdl. istrski goniči (JRGki):

Ben, 7342 – Biba, 5468. Leglo 10. 4. Rejec Brane Pajnič, Bukovica 18, Ribnica.

Aco, 7386 – Ara Ribniška, 7439. Leglo 23. 3. Rejec Franc Dvorjak, Šentilj 73, Mislinja. Bister, 5759 – Jaga, 7180. Leglo 16. 4. Rejec Ivan Centrih, Dobje pri Planini.

Etos Mehovski, 7454 – Bara, 7453. Leglo 13. 4. Rejec Janez Škantelj, Podpeč 24, Dobrepolje.

Bob, 60010 – Živa, 7325. Leglo 21. 4. Rejec Ivan Strmole, Hudo 10, Ivančna gorica.

Ben, 7342 – Djana, 7163. Leglo 15. 4. Rejec Franc Lešnjak, Kristanova 57, Novo mesto.

Grom, 7451 – Hitra Sodražica, 6928. Leglo 16. 4. Rejec LD Sodražica (Košir Anton). Edo Velunjski, 5754 – Čajka Strminska, 60018. Leglo 13. 4. Rejec Alojz Azola, Gašperjeva 12, Šoštanj.

Bari, 7297 – Glasna Meninska, 7025. Leglo 10. 4. Rejec Albert Ogris, Zg. Legen 45, Slovenj Gradec.

Boko, 7555 – Brina, 7557. Leglo 9. 4. Rejec Alojz Dolšina, Brankovo 1, Velike Lašče.

Grom, 7451 – Cara, 7274. Leglo 6. 4. Rejec Franc Osvald, Draga 26, Loški potok.

Brak-jazbečarji (JRBj):

Car, 3079 – Bora, 3304. Leglo 28. 2. Rejec Srečko Čermelj, Ustje 2, Ajdovščina.

Brin, 3204 – Cita, 3073. Leglo 24. 4. Rejec Franc Repar, Ob gozdu 20, Sevnica.

Tič Vojniški, 3297 – Zalka, 3129. Leglo 26. 3. Rejec Stane Jazbinšek, Golobinjek 6, Planina.

Car, 3079 – Breza, 3183. Leglo 14. 2. Rejec Anton Kavčič, Trg Svobode 2, Kobarid.

Bor, 60008 – Bina, 3310. Leglo 3. 4. Rejec Anton Adamič, Zadolje 8, Ribnica.

Egon v. Feuerriegel, 3370 – Beka, 3302. Leglo 11. 4. Rejec Marjan Istenič, Unec 6/a, Rakek.

Daso, 2184 – Cina Kukovniška, 3196. Leglo 9. 4. Rejec Ivan Kralj, Cesta JLA 5, Tržič.

Bor, 3328 – Bora Osilniška, 3161. Leglo 5. 5. Rejec Jože Boldan-Silni, Roška 2, Kočevje.

Foksterierji (JRFos):

Rigo Principovski, 1412 – Bela, 1427. Leglo 16. 4. Rejec Štefan Traven, Vodice 107.

Kdl. jazbečarji (JRJki):

Elko Gomilski, 1240 – Ajka, 552. Leglo 13. 3. Rejec Andra Avčin, Valvazorjeva 5, Ljubljana.

Riko, 1225 – Baba Gomilska, 367. Leglo 28. 3. Rejec Ivan Pintar, Grajska vas 49, Gomilsko.

Koker španjeli (JRKš):

Biser, 737 – Diva, 1459. Leglo 28. 4. Rejec Tatjana Herbst, Triglavsko 36, Ljubljana.

Žan/Žini, 1454 – Brina Kokrška, 1326. Leglo 8. 4. Rejec Drago Jazbec, Valjavčeva 3, Kranj.

Ostrodlaki ptičarji (JRPri):

Graf v. Seeberg, 60.002 – Ajka Barjanska, 2717. Leglo 22. 2. Rejec Rado Škraba, Ul. stare pravde 18, Ljubljana.

Lovski terierji (JRLT):

Alf v. d. Saurauschen, 5784 – Kora Janinska, 5834. Leglo 20. 4. Rejec Franc Vodusek, Zahenberk, Rogatec.

Don Pobreški, 3544 – Bara, 5614. Leglo 15. 4. Rejec Tone

Lovsko izrazoslovje

Tudi v tem letniku bomo nadaljevali z lovskim izrazoslovjem. Vabimo k sodelovanju.

Uredništvo

Načini skupnega lova – dopolnilo

Cenjeni tovariš urednik!

Pri naštevanju načinov skupnega lova v Lovcu, št. 9/73, ste spregledali dva načina.

V ravninskem in preglednem gričevnatem terenu prirejamo pogonski lov, tj. skupni lov s pogoni (»tribi«). Zanj je najprimernejši gozdat teren ali gozdič s poljem. Gozdne površine – velike komplekse nekdanjih veleposestev – so zato razdelili s širokimi čistimi preseki na več ali manj pravilnih štirikotnikov, tako da je bil vsak primeren za tak pogon. Tudi manjši gozdovi skupaj z bližnjimi njivami in travniki lahko sestavljajo en tak pogon, pač skladno z oblikovitostjo terena. Pogonski lov ne moremo istovetiti z brakado, ker gonijo (plašijo divjad) predvsem ljudje-gonjači; imajo le kakega psa ptičarja, šarivca ali jamarja, nikdar pa gonika, ker so pogoni neprimerno manjši kakor na brakadah. Izvedba pogona je enostavna: Na čelo pogona se postavijo na stojšča praviloma v ravni črti lovci-strelci. Proti njim se pomikajo gonjači z nekaj lovci in psi, ki gonijo več ali manj glasno proti ča-

kajočim lovcem. Lovci med gonjači smejo streljati kvečjemu le nazaj, praviloma pa sploh ne. Lovci na stojščih smejo po pravilu streljati samo nazaj, izjemoma tudi v pogon, če je ta dolg in so gonjači še dovolj oddaljeni. Na divjad, ki hoče pobegniti ob straneh, streljajo lovci, ki na obeh straneh, na obeh krilih – spremljajo vrsto gonjačev. Ti lovci so tako imenovani bok, stranica, »flanka«.

Drugi način skupnega lova je t. i. češki pogon, ki ga pri nas pa tudi na Madžarskem imenujemo »U-pogon«, ker ima obliko črke U. Prireja se lahko le v ravnini in na veliki površini. Toda tudi v Prekmurju ga le redko pravilno organizirajo in izvedejo. Prekmurski češki pogon ali U-pogon je le nekoliko spremenjen lov v črti ali lov v strelcih z bokoma (»flankama«) na obeh straneh vrste (v Prekmurju pravimo »linije«). Češki ali U-pogon je torej zelo podoben viličastemu lovu, samo da nima oblike »V« ampak »U«, torej odprt pravokotnik s spodnjo krajšo in stranskima daljšima stranicama.

Pri nas pravimo kotu, ki nastane v vrsti ali krilu, če lovec zaostane vreča ali »žakelj«. Ker zajci zelo radi tečejo v to vrečo, zaostali lovec lahko več upleni kakor drugi. Zato lovci, ki »držijo vrečo«, ravnajo nelovsko, netovariško. Lovca, ki to dela, kaznujemo na zadnjem pogonu.

Ludvik Marič,
Murska Sobota

Menim, da na osnovi pisma tovariša L. M. lahko zaključimo –

– načina skupnega lova sta tudi:

Pogonski lov – na katerem goni oziroma plaši divjad vrsta gonjačev, s posameznimi za tak lov primernimi psi, proti strelcem na stojščih v vrsti. Nekaj strelcev, desni in levi bok, spremlja na obeh straneh vrsto gonjačev in strelja na divjad, ki beži ob straneh. Pogonski lov sestavlja več pogonov.

Češki pogon ali U-pogon – lovci so v primerni razdalji razporejeni drug od drugega v obliki črke U (vse ostalo kakor pri viličastem lovu).

Pogon – (tudi) predel, zemljišče, del revirja oziroma lovišča, na katerem se izvede pogon.

Beseda vreča ali »žakelj« pa sodi bolj v lovski žargon kakor pa med prave lovske izraze.

C. F.

Pobi Dobropoljski, 5736 – Čila Javorniška, 5918. Leglo 9. 4. Rejec Martin Zver, Petričeva 3, Ljubljana.

Aran Bukovniški, 5843 – Cica, 5577. Leglo 8. 4. Rejec Franc Fister, Naklo 23, Naklo.

Dago, 5873 – Leja, 3616. Leglo 25. 3. Rejec Milan Lovrenčič, Mesesnelova 7, Ljubljana.

Giro v. d. Krausen Eiche 26180 – Žoli Pobreška, 5747.

Leglo 21. 3. Rejec Andrej Tollazzi, Tržaška 32, Dol. Logatec.

Ago, 5728 – Coca Černelavska, 5903. Leglo 8 3. Rejec Franc Dečman, Ob gozdu 13, Maribor.

Epagneul bretoni (JREB):

Ari delle Vallate, 615 – Rama delle Vallate, 561. Leglo 24. 3. Rejec Dušan Marc, Dolenje 1, Ajdovščina.

Nemški prepeličarji (JRPr):

Elan Poljčanski, 182 – Želi Pekelska, 178. Leglo 27. 3. Rejec Jurij Muhič, Cesta C. Štuparja 27, Črnuče.

Lord v. d. Buchenrausche, 12 – Živa Paroška, 204. Leglo 23. 2. Rejec Anton Selnišek, Sp. Polskava 124, Pragersko.

Lord v. d. Buchenrausche, 12 – Heka Šmohorska, 9. Leglo 26. 4. Rejec Alojz Vezjak, Sp. Poljčane, Poljčane.

Cay v. Branden, 167 – Lela Janinska, 170. Leglo 14. 3. Rejec Franc Kralj, Prelog 1, Domžale.

Haso Šmohorski, 7 – Željka Pekelska, 159. Leglo 8. 4. Rejec Rudi Praznik, Prebold 59.

Ago Brikeljski, 185 – Žuta Paroška. Leglo 17. 4. Rejec Ivan Maver, Lokev 110, Divača.

Lord v. d. Buchenrausche, 12 – Ciba Poljčanska. Leglo 11. 4. Rejec Anton Zlatič, Cesta 4. julija, Krško.

Kuno v. Geroweier, 11 – Biba z Boča, 174. Leglo 3. 4. Rejec Avgust Ošlak, Turiška vas 28, Slovenj Gradec.

Kinološka zveza Slovenije

jem je navadno vladalo »vojno stanje«. Včasih pa je prišlo tudi do premirja in tedaj so se radovedneži zbrali okrog veterana, občudovali njegovo puško in radi prisluhnili dogodivščinam dolenskega originala.

Ob neki priložnosti je Stare na leskovski višavi takole pripovedoval: »Oni dan, ko sem šel po gornjem robu vinogradov, naenkrat zaslišim, da v goščavi nekaj hodi: cap, cap, cap. Razgrnem grmovje in kaj zagledam? Srnjaka, ki je imel rogove kakor vol. Hitro pomerim, pritisnem na petelina, a puška je ostala nema. Pa repetiram, pomerim in sprožim še enkrat. Zopet nič! Pogledam spredaj v cev pa vidim, kako se krogla suče in leze iz cevi. Tedaj hitro pomerim in pok – zadel sem srnjaka naravnost v čelo.«

Otrokom so bile takšne zgodbe pogodu in so v en glas spodbujali vinogradniškega čuvaja, naj pove še kakšno iz svoje lovske prakse. In dodal je še tole: »Tistega leta so češnje bogato obrodile in imel sem kaj čuvati. Lepega dne se na staro češnjo ob Dolinškovem travniku spusti kakih tisoč škorcev, če ne več! Pomerim s karabinko mednje in pade jih za poln koš. Vse sem pobral, jih doma lepo oskubil in spekel. »Ampak, stric, ali ste imeli dovolj veliko po-

sodo za njihovo mast?« se je pozanimal Simon. »A, ti bom dal jaz mast!« je zarobantil stari čuvaj. Z dvignjeno ključko je razgnal vreščečo otročad in kratkemu premirju je spet sledilo »vojno stanje«.

* * *

Toda, tovariši, da ne bo kdo posnemal starega Stareta, ki je v bivši Jugoslaviji z eno samo kroglo upihnil sto škorcev. Dandanašnji ima že en sam škorec toliko »masti«, da na njej disciplinsko razsodišče LD ali sodnik za prekrške lahko ocvre – gorko kazeni!

L. Riedl

Lepi, a nerodni priimki

Slovenci spoštujemo divjad. To med drugim dokazujejo tudi prenekateri priimki.

Naneslo je, da so se zbrali: lovec Jaka Zajc, gonjač Franc Medved in drugi lovec Tine Maček.

Ko so odšli na lov, je Zajc rekel: »Streljali bomo zajce.« Lovec Maček je pripomnil: »Tudi tistega potepuškega mačka, če ga najdemo v gozdu.«

Gonjač Medved pa: »A jaz imam le flobert, kaj če srečamo medveda?«

Pridejo do goščave. Lovca vsak na svoje stojišče, go-

njač pa v grmovje. Iz gošča ve najprej skoči zajec, za njim pa še maček.

Gonjač zavpije: »Zajc, maček!«

A lovca, namesto da bi bila pozorna in pripravljena na strel, se oba hkrati oglasita: »Kaj pa je?« Skoraj za jezik se ugrizneta, ko zagledata, da na tisto stran beži zajec, na ono pa maček.

Gredo naprej. Zopet gre gonjač v grmovje, lovca pa na stojišče. Kar gonjač zagleda čudno gmoto. Bil je štor, a je bil podoben medvedu. Gonjaču lasje pokonci in zakriči: »Medved!«

Lovca skočita vsak za svoje drevo in zakličeta gonjaču v grmovje: »Ti kar tam spodaj ostani, saj medved Medvedu nič ne bo storil.«

Toda gonjač Medved jo je ucvrl, kar je duša dala. Ko sta ga lovca opazila, sta jo tudi onadva popihala. Tako so tekli, da so se še v vasi pred gostilno komaj ustavili. A na vratih je bil napis: V sredah zaprto!

»Prekleta lovska smola!«

Skozi okno pogleda gostilničar: »O, Zajc, Maček in Medved! Vidim, da niste ničesar prinesli. Ali ste vsaj kaj videli?«

Vsi skoraj hkrati odvrnejo: »Videli, videli: zajca, mačka in medveda!«

Stane Kranjc,
LD Cirkulane

Šaljive

O srnjaku in škorcih

Član LD Krško Simon sicer še nima sivih las, a kljub temu na zadnjem pogonu rad obuja spomine na svoja otroška leta, ko je kot nadobuden kratkohlačnik z drugimi vaškimi otročaji zahajal v Veniške vinograde, še posebno, ko so tamkaj zorele slastne češnje.

Soseska je čuvanje češenj in grozdja poverila veteranu iz prve svetovne vojne, invalidu Staretu, ki je s staro, na vrvič preko ramen obešeno karabinko in s krivo palico v roki strumno izvrševal svojo čuvajsko službo.

Med vaško mladežjo in čuva-

Lovni časi

medved – od 1. X. do 30. IV. v vsej Sloveniji, v tako imenovanem zaščitnem območju in izven njega (sklep obč. zbora LZS)

divji prašič – od 15. VII. do 31. I., odstrel vodeče svinje vse leto prepovedan (obč. zbor LZS)

kozorog – od 1. VIII. do 31. XII.

gams-kozel – od 1. VIII. do 31. XII.

gamsja koza in mladiči – od 1. IX. do 31. XII.

muflon (oven, ovca) – od 1. X. do 31. XII.

jelen – od 16. VIII. do 31. XII.

košuta in teleta – od 1. X. do 15. I.

damjek-jelen – od 16. IX. do 31. I.

damjek-košuta in mladiči – od 1. X. do 31. XII.

srnjak – od 1. VI. do 30. XI.

srna in mladiči – od 1. IX. do 31. XII.

poljski zajec – od 15. X. do 31. XII. (obč. zbor LZS)

planinski zajec – od 1. XI. do 31. XII.

svizec – od 1. IX. do 31. X.

veverica – od 1. X. do 31. I.

vidra – vse leto zaščitena (obč. zbor LZS)

planinski orel – vse leto zaščiten (občni zbor LZS)

divji (veliki) petelin – od 1. V. do 31. V., letni odstrel v lovišču je lahko le do polovice poprečnega izvršnega odstrela zadnjih štirih let, v katerih petelin ni bil zaščiten (obč. zbor LZS oz. upr. odbor LZS)

ruševce-petelin – od 16. IV. do 15. VI.

belka – vse leto zaščitena (obč. zbor LZS)

gozdni jereb-petelin – od 16. VIII. do 30. XI.

fazan in fazanka – od 1. IX. do 15. I.

kotorna – vse leto zaščitena (obč. zbor LZS)

poljska jerebica – od 1. IX. do 30. XI., letni odstrel je lahko največ 20 % pomlad. staleža (obč. zbor LZS)

prepelica – vse leto zaščitena (obč. zbor LZS)

divji golobi – od 1. VIII. do 31. XII.

grlice – od 1. VIII. do 31. XII.

potapljavci in povodne putke – od 1. VIII. do 31. XII.

mlakarica – od 1. IX. do 15. I., (obč. zbor LZS); na območju ZLD Ljubljana so po sklepu sveta lov. družen in odločbi sekretariata za kmetijstvo in gozdarstvo SRS mlakarice in druge divje race popolnoma zaščitene do 1. IX. 1975

druge divje race, divje gosi in žagarice – od 1. VIII. do konca februarja (po mednarodni konvenciji)

siva čaplja in galebi – od 1. VIII. do konca februarja

kormoran in priba – od 1. VIII. do konca februarja (po mednarodni konvenciji)

kljunači – od 1. VIII. do konca februarja (po mednarodni konvenciji)

mala droplja – od 1. IX. do 31. XII.

Po lovskem zakonu je vse leto popolnoma zaščitena tale divjad: pelikan, žerjav, droplja, labod, štoklja, žličarka in plevica, čaplje (razen sive čaplje), ujede (razen kragulja, skobca, kanje, koconoge kanje, pepelastega splinca in škrjančarja), kokoši divjega petelina, ruševca in gozdnega jereba, prilivka, velika uharica in krokar.

Popolnoma so zaščitene tudi vse ptice, ki jih zakon ne šteje za divjad, razen: domačega vrabca, poljskega vrabca, velikega srakoperja, šoje, srake, sive vrane, poljske vrane, krekovta ali lešnikarja.

Navedeni lovni časi veljajo v vseh loviščih Slovenije do novega lovskega zakona, ki naj bi bil sprejet konec tega leta.

Lovske organizacije (področne lovske zveze, lovske družine in gojištevna lovišča) te lovne čase lahko samo skrajšajo, ne pa podaljšajo. Prav tako lahko prepovedo ali omejijo lov na sicer vse leto lovno mesojedo divjad, upoštevajoč sklep občnega zbora LZS, češ da je treba odgovorno opredeliti odnose do mesojedih vrst z ozirom na njihovo varstvo in ohranitev.

Skladno s 6. členom zakona o lovstvu (Ur. list SRS, št. 22, od 7. 7. 1966, in Lovec, št. 5/1966) občinska skupščina in republiški sekretariat za kmetijstvo in gozdarstvo lahko podaljšata ali skrajšata lovopust vseh vrst delno in popolnoma zaščitene divjadi.

Pozor, najnovejše! Upravni odbor LZS je na seji dne 16. 3. 1974 med drugim tudi določil višino prispevka Lovski zvezi Slovenije (to je tako imenovana članarina in hkrati tudi naročnina za Lovca). Prispevek po članu Lovski zvezi Slovenije za lov. leto 1974/75 je 75 din. Naročnina za nečlane in druge cene so navedene v tej številki na prvi notranji strani spodaj, drobni tisk! Poročilo o seji upravnega odbora LZS, 16. 3. 1974, bo v majski številki.

Uredništvo

Barvna slika na zadnji strani:

Bohinjsko jezero – Anton Karinger

Anton Karinger (roj. 1829 v Ljubljani, umrl 1870 v Ljubljani) je bil pomemben slovenski slikar v času romantike. Slikarstvo je študiral na slikarski akademiji na Dunaju in v Münchnu. Poleg lepot slovenske pokrajine – še prav posebno gorskega sveta – je slikal tudi narodne noše, prizore iz vojaškega življenja in živali, posebno pse.

Originalna slika je last Narodne galerije v Ljubljani.

